

TEHDİT VE ŞARTLI TEHDİT KAVRAMLARI BAĞLAMINDA TEHDİT SUÇUNUN BİR ŞARTLA BAĞLI OLARAK İŞLENMESİ

*Committing of the Offense of Threat with a Condition
in the Context of the Concepts of Threat and Conditional Threat*

Faruk Y. TURINAY*

ÖZET

Tehdit fiilleri kanun koyucunun tercihine göre tek bir suç olarak düzenlenebileceği gibi basit tehdit ve şartlı tehdit şeklinde iki ayrı suç halinde de düzenlenebilir. Tehdit fiillerinin birden fazla bağımsız suç tipi olarak düzenlenmesi halinde “tehdit suçları” adı altında bir suç kategorisinin varlığından söz etmek mümkündür. Yürürlükteki Türk ceza hukukunda şartlı tehdit adı altında bir suç tipi bulunmamaktadır. Buna karşılık mülga 765 sayılı Türk Ceza Kanunu dönemindeki Türk ceza hukukunda şartlı tehdit suçu mevcuttu. Ancak şartlı tehdit sadece ceza hukuku tarihine ilişkin, arkaik, geçerliliğini yitirmiş bir kavram değildir. Gerçekten, şartlı tehdit karşılaştırmalı hukuk açısından halen geçerli bir kavram ve suç tipi olma özelliğini sürdürmektedir. Örneğin yürürlükteki İtalyan Ceza Kanunu’nun yanı sıra 1992’de kabul edilen ve 1994’te yürürlüğe giren Fransız Ceza Kanunu’nda da şartlı tehdit, basit tehdit suçunun yanı sıra bağımsız bir suç tipi olarak düzenlenmiştir. Şartlı tehdit, hem tehdit fiillerinin yaygın görülen bir hali, hem kendine özgü morfolojik özellikleri olan bir hürriyete karşı suç, hem de basit tehdide kıyasla irade hürriyetini daha ağır surette tehlikeye sokan bir fiil mahiyetindedir. Bu nedenle, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nda bu doğrultuda değişiklik yapılarak şartlı tehdit fiilinin Kanun’un 106. maddesindeki suçtan daha ağır cezalandırılan, bağımsız bir suç tipi olarak düzenlenmesini öneriyoruz.

Anahtar Kelimeler: Tehdit suçu, basit tehdit, şartlı tehdit, hürriyete karşı suçlar, irade özgürlüğü

ABSTRACT

The acts of threat can be regulated as a single offense according to the choice of the legislator, or they can be regulated as two separate offenses as simple threat and conditional threat. If the acts of threat are regulated as more than one separate crime types, it is possible to talk about the existence of a crime category under the name of “threat crimes”. In the current Turkish criminal law, there is no crime type under the name of conditional threat. On the other hand, there was a conditional threat crime in Turkish criminal law in the period of the abolished Turkish Penal Code No. 765.

➤ *Bu makale Etik Kurul İznine tabi değildir/This article is not subject to Ethics Committee Permission.*

➤ *Makale Geliş Tarihi/Article Received Date: 23.01.2023*

➤ *Yayın Kurulu Kabul Tarihi/Editorial Board Acceptance Date: 13.06.2023*

* Dr. Öğr. Üyesi, Kocaeli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku Anabilim Dalı, faruk.turinay@kocaeli.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0003-2427-2062>.

However, conditional threat is not just an archaic, obsolete concept related to the history of criminal law. Indeed, conditional threat continues to be a valid concept and a type of crime in terms of comparative law. For example, in the French Penal Code, which was adopted in 1992 and entered into force in 1994, in addition to the current Italian Penal Code, conditional threat is regulated as an separate crime type in addition to the simple threat crime. Conditional threat is both a common form of the acts of threat, a crime against freedom with its own morphological features, and an act that endanger the freedom of will more severely compared to simple threat. For this reason, we propose that the Turkish Penal Code No. 5237 amended accordingly, and that the act of conditional threat be regulated as an separate crime type that is punished more severely than the crime in Article 106 of the Law.

Key Words: The offense of threat, simple threat, conditional threat, offenses against liberty, free will.

GİRİŞ

Tehdit, ceza hukukunda çok yönlü bir kavramdır. Genel hükümler açısından, bu kavram ceza sorumluluğunu kaldıran nedenlerden birini oluşturmaktadır. Özel hükümler açısından ise tehdidin iki esaslı yönü vardır: Bunlardan ilki tehdidin insan ticareti, cinsel saldırı, yağma, fuhşa sevk etme, çocuğun kaçırılması ve alıkonması, ihaleye fesat karıştırma gibi çok çeşitli suçların unsuru, nitelikli hali ya da seçimlik hareketlerinden birini oluşturması; ikincisi ise Kanun'un 106. maddesinde düzenlenen müstakil bir suç olmasıdır. Bu bakımdan, tehdit, maddi ceza hukukunun en önemli kavramlarından biridir.

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu, 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun aksine, tehdit suçunu şartlı tehdit ve şartsız tehdit olarak iki ayrı suç halinde değil, şart unsuru ya da nitelikli hali içermeyen tek bir genel tehdit suçu halinde düzenlemiştir. Kanun koyucunun bu tercihi, bir açıdan, sınırları hukuken çizilebilecek belirli bir davranışın yeknesak bir yaklaşımla belirli bir suç kapsamında düzenlenmesi bakımından olumlu bir tercih olarak görünmektedir. Böylece bilhassa maddi unsur bakımından birbirine oldukça yakın iki suçun farklı maddelerde, sanki morfolojik olarak tümüyle farklı mahiyette suçlar gibi düzenlenmesinin yaratabileceği hukuk tekniğine ilişkin sakıncaların önüne geçildiği söylenebilir. Ne var ki, tehdit suçunun müteaddit maddelerde düzenlenmesi doğrultusunda 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'na yansıyan eğilimin makul nedenlerinin olmadığı da söylenemez. Kaldı ki, tehdidi iki ayrı suç halinde düzenleme tercihi, 765 sayılı Kanun'a özgü değildir. Başka bazı ceza kanunlarında da bu doğrultuda bir kanunlaştırma eğiliminin olduğu gözlemlenmektedir. Bu noktada hangi tutumun daha isabetli olduğunu tartışabilmek için öncelikle hukuki bir kavram olarak tehdidin belirlenebilir sınırlarını saptamak gerekmektedir.

Hukuki açıdan tehdidin belirlenebilir sınırları tehdit teriminin kanun koyucu tarafından hangi amaçla ve hangi bağlamda kullanılmış olduğuna göre değişkenlik gösterebilir. Keza tehdit adı verilen davranışın insan iradesi üzerindeki tesir gücünün düzeyi de çeşitlilik arz etmektedir. Gerçekten ceza hukukunda belli bir bağlamda tehdidin “muhakkak” ve “ağır” olması, mutlak,

kaçınılmaz, katı bir neticeye yol açabilecek kadar yoğun olması zorunluysen, başka bir bağlamda bu davranışın mağduru hakikaten, iradesini ciddi düzeyde sarsacak ölçüde korkutmuş olması gerekli olmayabilir.

İnsan iradesi, yapısı itibariyle, dış tesirlere oldukça açık bir mahiyete sahiptir. Bu yönüyle “irade”, hukuki açıdan bir süjenin ayırt edici vasfı olduğu kadar, hukuki bir konu da oluşturabilmektedir. İradenin dış tesirlerin etkisinden tümüyle yalıtıldığı bir durumu varsaymak makul görünmemektedir. Dolayısıyla irade üzerinde tesir yaratabilen davranışların ancak bir bölümü suç teşkil edebilir. İnsanın iradesine nüfuz edebilecek nitelikte ve aynı zamanda suç teşkil davranışlar da yeknesak değildir. Bu davranışlar, fiziksel, maddi veya zihinsel, psikolojik nitelikte olabilir. Bununla beraber, sözü edilen fiziksel ya da psikolojik nitelikteki davranışlar, her zaman, söz konusu niteliğe indirgenemez. Bir başka deyişle, apaçık şekilde fiziksel nitelikte olan bir davranışın pekâlâ zihinsel veya psikolojik nitelikleri de olabilir. Keza başka kişilerin çeşitli davranışları, fiziki bir zorlama veya temas içermese bile, kuşkusuz, belirli bir kişinin iradesini fiziksel sonuçlar yaratacak biçimlerde etkileyebilir. Demek ki, insan iradesini tesiri altına alan bir davranış olarak tehdit olgusu ve kavramı, hem aynı adı taşıyan suçu oluşturan bir davranış olarak tek başına, hayatın olağan akışına uygun, yaygın olarak görülen mahiyetiyle; hem de genel olarak insan iradesine ve bu iradenin hürriyetine karşı işlenen davranışlar içerisindeki yeri itibariyle ele alınabilir.

İnceleme konumuz açısından temel tartışma konusu, tehdit adı verilen ve müstakil bir suç teşkil eden davranışın, tekil olarak, hayatın olağan akışına uygun, yaygın olarak görülen mahiyetiyle ilgilidir. Bu bağlamda, tehdidin “şart” denebilecek ilave unsuru içermesinin, kanun koyucu tarafından münhasır bir düzenleme yapılmasını gerektirecek kadar başlı başına hukuki bir önem taşıyıp taşımadığı üzerinde durmak gerekir. Öncelikle böyle bir genel, hukuki, kavramsal yaklaşım uygulandığı takdirde, çeşitli kanunlarda tehdit ve şartlı tehdit suçlarına ilişkin düzenlemelerin ve uygulamaların daha iyi anlaşılabilceğini söylemek mümkündür.

I. “TEHDİT” VE “ŞARTLI TEHDİT” KAVRAMLARI

A. Genel Hatlarıyla Tehdit Kavramı

Tehdit Arapça kırmak, yıkmak, korkutarak ele geçirmek anlamındaki “*hdd*” ya da “*hüdüd*” mastarından tef’ il babında türetilmiş bir kelime olup¹ sözlüklerde gelecekte uygulanacak bir cezayla korkutma² ve “*gözdağı*”³ olarak tanımlanmaktadır.

¹ Sevan Nişanyan, *Nişanyan Sözlük: Çağdaş Türkçenin Etimolojisi* (2. Baskı, Liberus Yayınları 2020) 869.

² Şemseddin Sami, *Kâmûs-ı Türkî (Latin Harfleriyle)* (5. Baskı, İdeal Kültür&Yayıncılık 2017) 358.

³ Türk Dil Kurumu, *Türkçe Sözlük* (11. Baskı -Tıpkıbasım-, Türk Dil Kurumu Yayınları 2019) 2300.

Tehdidin, genel ve ansiklopedik olarak dahi hukuki bağlamda ele alındığı; kısmen özel hukuktaki “*nispi butlan*”a yola açan hallerden biri olarak, fakat bundan daha çok ceza hukuku bağlamında, unsurlarıyla ve nitelikli halleriyle ayrıntılı biçimde tarif edilen bir suç şeklinde tanımlandığı görülmektedir⁴. Hem bu ansiklopedik veriden, hem de günlük yaşam deneyiminden anlaşıldığı üzere, tehdit, sadece hukuk literatüründe değil; genel ve günlük dilde de ağırlıklı olarak ceza hukuku bağlamında kullanılan bir kavramdır.

Ceza hukuku bağlamında tehdit (Fr. *menace*, İta. *minaccia*), kusuru kaldıran bir hal, bir suç tipi, bir suç unsuru olarak birden fazla anlama gelir. Bununla beraber, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nda tehdidin sözü edilen tüm anlamlarını kapsayan genel bir tanım bulunmamaktadır⁵. Gerçekten tehdit kavramı, bir yandan belli bir ağırlıkta olmak kaydıyla söz konusu davranışa maruz kalan kişi bakımından ceza sorumluluğunu ve kusuru kaldıran, davranışı gerçekleştiren kişi bakımından ise ceza sorumluluğunu genişleten genel hallerden birini oluşturmaktadır. Şöyle ki, “*korkutma veya tehdit*” adı verilen hal, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nun 28. maddesi uyarınca, bir kişinin suç işlemesi sonucuna yönelik ve “*muhakkak ve ağır*” düzeydeyse tehdide uğrayan kişi açısından bir cezazırlık durumudur. Bu doğrultuda 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu da suçun tehdit etkisiyle işlenmesi halinde kişinin kusurunun bulunmaması sebebiyle “*ceza verilmesine yer olmadığı*”na hükmedilmesini öngörmüştür (m. 223/3). Ayrıca tehdit hali tehditte bulunan kişi açısından amaç suça ilişkin dolaylı faillik sorumluluğu yaratan bir durumdur. Diğer yandan, ceza kanunlarında düzenlenen bazı bileşik suçların unsurlarından birini oluşturan tehdit, aynı zamanda birtakım suçların da ağırlaştırıcı nedeni mahiyetindedir. İster unsur, isterse nitelikli hal vasfı taşıyın, tehdidin söz konusu suçlardaki işlevi “*araç*” davranış olarak nitelenebilir⁶. Örneğin insan ticareti suçunda tehdit seçimlik araç davranışlarından biri olarak suçun unsurunu teşkil etmektedir (m. 80). Çocukların cinsel istismarı suçu bakımından ise tehdit, mağdurun yaşına bağlı olarak suçun unsurunu (m. 103/1-b) veya nitelikli halini (m. 103/4) oluşturabilmektedir. Bunlar dışında da 5237 sayılı Kanun’da düzenlenen, yapısal olarak çok çeşitli suçlar bakımından tehdidin bu anlamına pek çok örnek verilebileceği malumdur (m. 109/2, m. 112/1, m. 116/4, m. 148, m. 213, m. 223, m. 227/4, m. 239/4, m. 265, m. 292/2). Öte yandan tehdit, teknik olarak üçüncü bir anlama da sahip olup tek başına, tamamlayıcı ve genel mahiyette⁷,

⁴ Encyclopaedia Britannica, Inc., *Ana Britannica: Genel Kültür Ansiklopedisi* (Cilt 29, Ana Yayıncılık 1994) 310.

⁵ Doğan Soyaslan, *Ceza Hukuku Özel Hükümler* (12. Baskı, Yetkin Yayınları 2018) 270.

⁶ Durmuş Tezcan, Mustafa Ruhan Erdem ve R. Murat Önok, *Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku* (20. Baskı, Seçkin Yayınları 2022) 513.

⁷ Nevzat Toroslu, *Ceza Hukuku Özel Kısım* (10. Baskı, Savaş Yayınevi 2019) 80; Tezcan, Erdem ve Önok (n 6) 513.

hürriyete karşı işlenen bir suçtu ifade etmektedir (m. 106). Nitekim bu çalışmada tehdit terimi, bağımsız bir suç tipi olarak söz konusu üçüncü ve en dar anlamıyla kullanılmaktadır.

Ceza muhakemesi açısından bakıldığında tehdit 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu uyarınca ifade almada ve sorguda özgür iradeyi kısıtlayıcı mahiyette ve bu nedenle hukuka aykırı sayılan müdahalelerden biri konumundadır (m. 148/1). Tehdit, belirtildiği gibi, zaten 5237 sayılı Kanun'da düzenlenen müstakbil bir suçtur. Bu bakımdan tehdidin sanığa, şüpheliye ya da başka herhangi bir kişiye yönelmiş olmasının tehdit suçunun oluşması bakımından bir önemi yoktur. Zira bu suç, mağduru bakımından özgü suç değildir. Ancak kanun koyucu ceza muhakemesinde şüphelinin ve sanığın beyanı bağlamında savunma hakkını usulî açıdan da güvence altına alıp vurgulamak maksadıyla özel bir düzenleme yapma ihtiyacı hissetmiştir.

Ceza hukuku tarafından ayrıca, bağımsız bir suç olarak yaptırım altına alınan bir davranış olarak tehdit, korkutma unsuru içeren suçlar arasında psikolojik tesirinin kapsamı en geniş olan suç türü olarak nitelendirilebilir⁸. Bu bağlamda tehdit “*gerçekleşmesi failin iradesine bağlı olan*” müstakbel bir hukuka aykırı davranış, bir kişiye ihtimal dâhilinde, gerçekleşmesi mümkün bir olay olarak yansıtmak⁹ ve bildirmektir¹⁰. Bununla beraber bazı yazarların “tehdit” ile “korkutma” kavramlarını ayrı değerlendirebileceğine ve tehdidin sadece beyan mahiyetindeki korkutma türü olarak telakki edilebileceğine değindiği gözlemlenmektedir¹¹. Kanaatimizce, tehdit yalnızca sözlü bir beyana indirgenemeyecek, ancak korkutucu beyanı da kapsayan ve çok çeşitli şekillerde yansıtılabilen bir bildirimdir.

Tehditte failin mağdura ya da yakınına karşı gerçekleştirmekle korkuttuğu söz konusu hukuka aykırı davranış, “*saldırı*”, “*zarar*” veya “*diğer bir kötülük*” mahiyetinde olabilir¹². Bir suç tipi olarak tehdit, bildirim yapılmasıyla değil, failin söz konusu korkutucu bildirimini içeriğine mağdurun “*vakıf olmasıyla*” tamamlanır¹³. Ancak tehdit, her halükarda mağdurun ağırlıklı olarak hukuk düzenine karşı duyduğu güvenlik hissini¹⁴, psikolojik durumunu¹⁵, manevi hür-

⁸ Christophe André, *Droit pénal spécial* (2e édition, Éditions Dalloz 2013) 122.

⁹ Toroslu (n 7) 80.

¹⁰ Tezcan, Erdem ve Önok (n 6) 513.

¹¹ Özgür Küçüktaşdemir, *Türk Ceza Hukukunda Maddi ve Manevi Cebir* (Seçkin Yayınları 2012) 60-61.

¹² Ali Kemal Yıldız, “Tehdit”, *Özel Ceza Hukuku*, Cilt III, Hürriyete, Şerefe, Özel Hayata, Hayatın Gizli Alanına Karşı Suçlar (On İki Levha Yayınları 2018) 16.

¹³ Soyaslan (n 5) 290.

¹⁴ Veli Özer Özbek, Koray Doğan ve Pınar Bacaksız, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler* (17. Baskı, Seçkin Yayınları 2022) 409.

¹⁵ Soyaslan (n 5) 271.

riyetini, iç huzurunu, irade özgürlüğünü tehlikeye düşürebilecek mahiyettedir¹⁶. Soyut bir “zarar tehlikesi” yaratan tehdidin¹⁷ somut anlamda bir zarara ya da “zarar tehlikesi neticesinin gerçekleşmesi”ne yol açması gerekmez¹⁸. Hatta mağdurun mutlaka uğradığı tehditten dolayı korkması, iç huzurunun bozulması zorunlu olmayıp tehdidin failin davranışı icra ettiği an itibarıyla bilgisi de dikkate alınarak objektif açıdan¹⁹ ortalama bir insanı korkutmaya “*elverişli olması*” yeterlidir²⁰.

Tehditte cebir suçunun aksine failin “*o anda*” icra ettiği zorlayıcı bir eylem değil, “*ileride*”²¹, gelecekte gerçekleştirmekle korkuttuğu davranış mağdura bir “*beyan*” olarak, sözlü, yazılı, görsel, resimli, sembolik vasıtalarla ya da jest, mimik, sair beden dili hareketleri gibi çeşitli yöntemlerle iletebilir²². E-posta gibi elektronik yöntemler, içine mermi konulmuş zarf göndermek gibi fiziki yöntemler dahi bu kapsamdadır²³. Fakat her halükarda tehdit fiilinin tam olarak gerçekleşmiş sayılabilmesi için tehdit içerikli iletinin mağdura ulaşmış olması ve mağdurun iletinin içeriğinden “*haberdar olması*” gerekir²⁴.

5237 sayılı Kanun bağlamında, tamamlayıcı ve genel mahiyette olmakla birlikte esasen bağımsız bir suç olan tehdit suçunun tanımı, kanun koyucu tarafından, daha ziyade tehdidin konusu esas alınmak suretiyle yapılmıştır. Suçu düzenleyen hükümde, “*bir başkasını, kendisinin veya yakınının hayatına, vücut veya cinsel dokunulmazlığına yönelik bir saldırı gerçekleştireceğinden*” ya da “*malvarlığı itibarıyla büyük bir zarara uğratacağından veya sair bir kötülük edeceğinden bahisle tehdit*” davranışından söz edilmektedir (m. 106/1). Görüldüğü üzere, kanun koyucu davranışın içeriğini oluşturan kısım (bir saldırı ya da kötülükten bahis) dışında, “tehdit” suçunu esasen yine “tehdit” kelimesiyle tanımlamayı tercih etmiştir. Bu itibarla, kendini tekrar eden bir tanım söz konusu olduğundan söz konusu hüküm, kısmen de olsa, her olası yorumda doğru çıkması kaçınılmaz olan ve bu sebeple tam anlamıyla yeni bir bilgi sunmayan bir totoloji (*tautology, tautologie*)²⁵ olarak nitelendirilebilir. Suçun yasal tanımındaki asıl işlevsel kısma gelince, burada, belirtildiği gibi,

¹⁶ Toroslu (n 7) 80.

¹⁷ Özbek, Doğan ve Bacaksız (n 14) 411.

¹⁸ Tezcan, Erdem ve Önok (n 6) 513.

¹⁹ Özbek, Doğan ve Bacaksız (n 14) 411-412.

²⁰ Toroslu (n 7) 81.

²¹ Özbek, Doğan ve Bacaksız (n 14) 410.

²² Yıldız (n 12) 27-28; Tezcan, Erdem ve Önok (n 6) 516; Toroslu (n 7) 80.

²³ Özbek, Doğan ve Bacaksız (n 14) 413.

²⁴ Toroslu (n 7) 82; Tezcan, Erdem ve Önok (n 6) 516.

²⁵ Hüseyin Batuhan ve Teo Grünberg, *Modern Mantık* (3. Baskı, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Yayınları 1984) 311.

bir fiil olarak tehdidin kendisi değil, esas olarak yalnızca içeriği ya da konusu yer almaktadır. Bu içerik ya da konu ise hayata, vücut dokunulmazlığına veya cinsel dokunulmazlığa karşı bir saldırı, malvarlığı bakımından ağır bir zarar ya da suç teşkil etmeyen başka herhangi bir kötülüktür.

Yasal tanımda, tehdit suçunu oluşturan maddi davranış bakımından en işlevsel ibare, “*bahisle*” ibaresidir. Bahis kelimesi, “üzerinde konuşulan şey, konu” anlamına gelmektedir²⁶. Dolayısıyla bu kelimenin sözlük anlamı esas alınırsa tehdidin ancak sözlü mahiyette, bir başka deyişle konuşularak icra edilen bir davranıştan ibaret olduğu anlamı çıkarılabilir. Ne var ki, tehdit suçunun yalnızca sözlü şekilde işlenebileceği söylenemez²⁷. O halde kanun koyucunun öngördüğü tehdit suçu tanımının, öncelikle, tehdidi yine “tehdit” kelimesiyle tarif etmek suretiyle kendini tekrar etmesi dolayısıyla yeterli olmadığı ileri sürülebilir. İkinci olarak da tanımın geri kalan kısmında, davranışın esasen yalnızca konusunun belirtilmesi ve davranışın asıl manasını ortaya koymak bakımından en işlevsel kelime olan “*bahisle*” ibaresinin büyük ölçüde salt konuşmayı ifade etmesi dolayısıyla aynı durumun geçerli olduğu savunulabilir. Bu itibarla, tehdit suçuna ilişkin 106. maddedeki tanımın, suçun kanuniliği prensibi kapsamındaki belirlilik unsuru bakımından gözden geçirilmesi düşünülebilir.

5237 sayılı Kanun’daki tehdit suçu düzenlemesiyle ilgili bir başka sorun, suçun hem daha az cezayı gerektiren, hem de takibi şikâyete bağlı olan “*sair bir kötülük edeceğinden bahisle tehdit*” ibaresiyle ilgilidir. “Kötülük” kelimesi, teknik, hukuki bir terimden ziyade günlük dilde, özellikle “tehdit” kelimesine kıyasla çok daha yaygın olarak kullanılan bir kelime görünümündedir. Maddi ceza hukukunda suçların kanuniliği ilkesi karşısında, tehdit suçuyla ilgili olarak sözü edilen diğer sorunların yanı sıra “*sair bir kötülük edeceğinden bahisle tehdit*” ifadesinin de söz konusu prensip ışığında gözden geçirilmesi isabetli olabilir. Zira bu ifade suç teşkil eden bir davranışı belirli, anlaşılır ve nesnel açıdan yeterince açık tarif etme kıstası açısından yeterli görünmemektedir.

Bu noktada tehdit suçunun tanımlanması meselesi bakımından 5237 sayılı Kanun’daki düzenlemeyi Fransız Ceza Kanunu’ndaki düzenlemeyle mukayese etmek yararlı olacaktır. Fransız Ceza Kanunu’nun m. 222-17 hükmü uyarınca kişilere karşı cürüm ya da cünhalardan birini işleme tehdidi, tekrarlandığı ya da bir yazı, görüntü veya diğer herhangi bir şeyle somutlaştırıldığı takdirde suç oluşmaktadır²⁸. Görüldüğü üzere, Fransız düzenlemesindeki suç tanımında her ne kadar tehdit (*menace*) kelimesi totolojiye yol açacak şekilde yinelenerek kullanılmış olsa da suç teşkil eden davranışın mahiyeti kanunilik prensibinin

²⁶ Türk Dil Kurumu (n 3) 234.

²⁷ Özbek, Doğan ve Bacaksız (n 14) 413.

²⁸ “*La menace de commettre un crime ou un délit contre les personnes dont la tentative punissable est punie de six mois d’emprisonnement et de 7 500 euros d’amende lorsqu’elle est, soit réitérée, soit matérialisée par un écrit, une image ou tout autre objet.*”, Code pénal, Légifrance, <https://www.legifrance.gouv.fr>, Erişim Tarihi 2 Ocak 2023.

belirlilik kıstasına uygun şekilde ayrıntılandırılmıştır. Gerçekten Fransız düzenlemesinde tehdit davranışının (tekrarlanarak vurgulanmak koşuluyla) sözlü bir eylem olabileceği, ancak bundan ibaret olmadığı; yazılı, görüntülü ya da başka bir surette de işlenebileceği açıkça öngörülmüştür. Dolayısıyla tehdit davranışının dilbilgisi ve semantik açısından detaylı bir biçimde tanımlanmasının mümkün olmadığı söylenemez. Bu itibarla, Türk kanun koyucunun da tehdit suçunu benzer mahiyette bir düzenleme ile ayrıntılı olarak tarif etmesi, kanunilik prensibi bakımından bir gereklilik olarak değerlendirilebilir.

Bütün bu açıklamalar çerçevesinde, kanaatimizce, bir suç tipi olarak tehdit davranışının -ideal anlamda- temel hukuki ve kanuni tanımı şu şekilde *olmalıdır*: Tehdit, bir başkasını, sözlü, yazılı, görüntülü ya da başka bir surette, ceza kanununun kişilere karşı suçlar kısmında düzenlenen suçlardan herhangi birini oluşturan davranışı kendisine karşı işlemekle korkutmaktır.

Nihayet ceza hukukunda tehdit gelecekte yerine getirilebilecek bir şarta ya da talebe bağlı olabilir veya olmayabilir; her iki durumda da tehdit söz konusudur²⁹. Bu itibarla, “tehdit” terimi, ancak şartlı tehdit suçunun bağımsız bir suç tipi olarak düzenlenmesi halinde “şartın ifası talebi/emri içermeyen tehdit” (*menace sans ordre ni condition*)³⁰, “genel tehdit”³¹, “adi tehdit”³², “basit tehdit”³³ veya “koşulsuz/soyut tehdit”³⁴ olarak değerlendirilebilir. Aksi halde tehdit basit tehdidi ve şartlı tehdidi bünyesinde barındıran daha genel bir terim addedilmelidir. Bu bağlamda, basit tehdit, failin mağdura ilettiği mesajın sadece korkutma olgusu içerdiği, bunun dışında korkutma olgusunun mağdura yönelik bir taleple (şartla) ilişkilendirilmediği tehdit türünü ifade eder.

Öte yandan, yeni Türk Ceza Kanunu döneminde Yargıtay’ın “basit tehdit” terimini yukarıda arz edilen çerçeveden çok farklı bir anlamda kullandığı bir kararı dikkat çekicidir. Bu kararda Yargıtay, 5237 sayılı Kanun’un 106. maddesinin ilk fıkrasının son cümlesindeki “malvarlığı itibarıyla büyük bir zarara uğratacağından veya sair bir kötülük edeceğinden bahisle tehdit” davranışını “basit tehdit” olarak nitelendirmektedir³⁵. Oysa 5237 sayılı Kanun dö-

²⁹ Soyaslan (n 5) 288.

³⁰ André (n 8) 122.

³¹ Yıldız (n 12) 9.

³² Tezcan, Erdem ve Önok (n 6) 513.

³³ M. Emin Artuk, Ahmet Gökçen, M. Emin Alşahin ve Kerim Çakır, *Ceza Hukuku Özel Hükümler* (17. Baskı, Adalet Yayınları 2018) 338-339.

³⁴ Handan Yokuş Sevük, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler* (3. Baskı, Adalet Yayınları 2020) 419.

³⁵ “Sanığın katılana attığı ‘...ara görüşelim yoksa Yasin’in hastane masraflarını karşılamaz bana vereceğin para’, ‘...telefonlarımı aç ya seni ya da çocuğunu sinkaf ederim.’ ve ‘delikanlıysan aç telefonunu senin karını sinkaf edeceğim’ şeklindeki mesajlarının, TCK’nın 106/1.1. cümlesinde düzenlenen bir başkasını kendisinin veya yakınının hayatına, vücut veya cinsel dokunulmazlığına yönelik bir saldırı gerçekleştireceğinden bahisle tehdit suçunu

neminde basit tehdit/şartlı tehdit ayrımının ortadan kaldırıldığı malumdur. Bu itibarla, Yargıtay'ın söz konusu kararda basit tehdit terimini tehdit suçunun daha az cezayı gerektiren nitelikli hali anlamında kullanması eleştiriyeye açıktır.

B. Genel Hatlarıyla Şartlı Tehdit Kavramı

“Şartlı tehdit”, “bir şartı yerine getirme emri içeren tehdit” (“*menace avec ordre de remplir une condition*”) şeklinde ifade edildiği gibi³⁶, “koşullu tehdit”³⁷, “koşula bağlı tehdit”³⁸, “şarta bağlı tehdit”³⁹ ya da “kayda bağlı”⁴⁰ tehdit terimleriyle de ifade edilen bir kavramdır. Bu terim, “tehdit” kavramının aksine, günlük dilde değil, esas olarak yalnızca maddi ceza hukuku kapsamında kullanılan bir terimdir.

En kısa tanımıyla şartlı tehdit, korkutma işlevi taşıyan mesajın belli bir durum, davranış ya da olguya bağlı olarak iletiildiği tehdit türünü ifade eder. Fail şartlı tehditte bir yandan mağduru bir şeyi yapmaya yahut yapmamaya davet etmekte, bir yandan da tehdit konusu fiile maruz kalmaktan kaçınmaya zorlamaktadır⁴¹. Örneğin, Yargıtay'ın bir kararına yansıyan, “*adam ol, akıllı ol, seni yaşatmam, seni öldürürüm*”⁴² biçimindeki cümlede “*seni yaşatmam, seni öldürürüm*” ifadesi korkutma mesajını, “*adam ol, akıllı ol*” ifadesi de korkutmanın bağlandığı davranış talebinin (“şart”ın) ima düzeyinde genel kalıbını oluşturmaktadır. Buna mukabil, yine Yargıtay'ın bir başka kararına akseden, “*sana kazık sokarım*”⁴³ ifadesinin salt öfkeyle söylendiği ve bir talep içermediği varsayılırsa, bu kez şartlı tehditten değil, ancak basit tehditten söz edilebilir.

oluşturduğu gözetilmeden, eylemin basit tehdit suçu olarak değerlendirilip TCK'nın 106/1-2. cümlesi uyarınca mahkumiyet kararı verilmesi”, Yargıtay 18. Ceza Dairesi, E. 2015/33038, K. 2017/6988, 01.06.2017, Yokuş Sevük (n 34) 417, 13 numaralı dipnot.

³⁶ Jean Languier, Philippe Conte ve Stéphanie Fournier, *Droit pénal spécial* (15e édition, Éditions Dalloz 2013) 100.

³⁷ Yıldız (n 12) 9.

³⁸ Mustafa Özen, *Ceza Hukuku Özel Hükümler Dersleri* (5. Baskı, Adalet Yayınları 2020) 425.

³⁹ Tezcan, Erdem ve Önok (n 6) 513.

⁴⁰ Artuk, Gökçen, Alşahin ve Çakır (n 33) 339.

⁴¹ André (n 8) 124.

⁴² “*Sanığın, katılana söylediği “adam ol, akıllı ol, seni yaşatmam, seni öldürürüm” şeklindeki sözlerinin TCK'nın 106/1. maddesinin ilk cümlesinde düzenlenen bir başkasını, kendisinin veya yakınının hayatına, vücut veya cinsel dokunulmazlığına yönelik bir saldırı gerçekleştireceğinden bahisle tehdit suçunu oluşturduğu...*”, Yargıtay 18. Ceza Dairesi, E. 2015/43694, K. 2018/1444, 08.02.2018, Yokuş Sevük (n 34) 416, 9 numaralı dipnot.

⁴³ “*Sanığın, kardeşi olan mağdura hitaben söylediği kabul edilen “sana kazık sokarım” biçimindeki sözlerin, TCK'nın 106/1-1. cümlesinde tanımlanan ‘Bir başkasını, kendisinin veya yakınının hayatına, vücut veya cinsel dokunulmazlığına yönelik bir saldırı gerçekleştireceğinden bahisle tehdit’ suçunu oluşturduğu gözetilmeden, bu sözlerin hakaret suçunu oluşturduğu kabul edilerek şikayetten vazgeçme sebebiyle kamu davasının düşmesine karar verilmesi*”, Yargıtay 4. Ceza Dairesi, E. 2013/3511, K. 2014/3829, 11.12.2014, Yokuş Sevük (n 34) 417, 11 numaralı dipnot.

Şartlı tehdit, kanun koyucunun düzenleme tercihine göre, ya bağımsız bir suç, ya genel tehdit suçunun nitelikli hali veyahut tehdit suçunun herhangi bir işlenme şeklidir. O halde kanuni düzenlemenin mahiyetine göre, söz konusu terim, “şartlı tehdit suçu” veya “tehdit suçunun nitelikli hali olarak şartlı tehdit” ya da “tehdit suçunun bir şarta bağlı olarak işlenmesi” olarak ifade edilebilecektir. Nitekim çalışmamızın başlığında “tehdit suçunun bir şarta bağlı olarak işlenmesi” ibaresine yer verilmiştir. Zira yürürlükteki ceza kanunumuza göre, şartlı tehdit, bağımsız bir suç tipi olmadığı gibi, tehdit suçunun daha ağır cezayı gerektiren bir nitelikli hali de değildir. Bununla beraber, şartlı tehdit, genel mahiyetteki tehdit suçunun çok önemli bir işlenme biçimi olduğundan ayrıca incelenmeyi gerektirmektedir.

Öte yandan, “koşula bağlı tehdit”in, yukarıda belirtilen ve bir suç kategorisi ya da suç tipi olarak tehdidi merkez alan çerçeveden daha geniş bir anlamda kullanıldığı, örneğin yağma ya da şantaj suçunun da bu kapsamda değerlendirildiği görülmektedir⁴⁴. Bu bağlamda 5237 sayılı Kanun’un 107. maddesinde düzenlenen şantaj suçu ya da 148. maddesinde öngörülen tehdit suretiyle yağma suçu da aslında birer “şartlı tehdit”tir⁴⁵. Dolayısıyla şartlı tehdit, bu anlamda, başka, bağımsız bir suçun unsurunu ya da doğrudan kendisini oluşturan davranışı da içeren, en geniş kapsamda kullanılmaktadır. Gerçekten, hâlihazırda düzenlenen çerçevesinde şantaj suçu 765 sayılı Kanun’un 188. maddesinde düzenlenen şartlı tehdit suçunun bazı unsurlarını içermek olup⁴⁶ esas itibarıyla şarta bağlı bir tehdit vasfını haizdir⁴⁷. Keza yağma suçunda tehdit bir malı ele geçirmeye yönelik araç davranış mahiyetinde olup söz konusu “malı ele geçirme” hedefi salt yağmadaki tehdit davranışı açısından değerlendirildiğinde bir şart/talep/emir işlevine sahiptir. Ancak çalışmamızda şartlı tehdit terimi tehdidin başka, bağımsız bir suçun unsuru olduğu halleri dışlayan, yalnızca “tehdit suçları” kategorisi veya “tehdit suçu” bağlamında, dar anlamıyla kullanılmaktadır.

Şartlı tehdit kavramını maddi ceza hukuku bakımından bilhassa dikkate değer hale getiren en önemli özellikler, bu davranış tipinin bir yandan tehdit davranışının çok yaygın bir icra şekli olması⁴⁸ ve suçun yarattığı hukuka aykırılığın düzeyi itibarıyla genel mahiyetteki tehdit suçuna nazaran oldukça ağır bir davranış olmasıdır.

⁴⁴ Özen (n 38) 425.

⁴⁵ Yıldız (n 12) 9.

⁴⁶ Fahri Gökçen Taner, ‘Türk Ceza Hukukunda Şantaj Suçu’ (2011) (Sayı 92) Türkiye Barolar Birliği Dergisi, 118, 119.

⁴⁷ Özen (n 38) 432.

⁴⁸ Toroslu (n 7) 81; Küçüktaşdemir (n 11) 76.

Gerçekten, tehdit çoğu zaman belli bir “*kayda bağlı*” olarak icra edilen bir fiildir⁴⁹. Tehdit davranışı günlük hayatın doğal akışı içerisinde düşünüldüğünde yapısı gereği irade hürriyetini ihlal eden bir yapıdadır. Tehditte çoğu zaman tehdit edilen, “*bunu yap, yoksa*” anlamında bir korkutmayla iki seçenekten birini seçmek zorunda bırakılmaktadır⁵⁰. Söz konusu ihlal, mağdurun iradesi üzerinde etki doğurabilecek ağırlıktadır. Bu çerçevede tehdit failinin bir başka kişiyi korkutması için arka planda belli bir ilişkinin, sorunun, olgunun, kısacası belli bir saikin mevcudiyeti, her zaman zorunlu olmamakla beraber, eşyanın tabiatı gereği çok yüksek bir ihtimaldir. Bir başka deyişle, tehdit faili, çoğu zaman, mağduru, tabiri caizse “*durduk yerde*” tehdit etmez. Kuvvetle muhtemel, tehdit davranışının gerek arka planında gerekse yapılan somut bildirim içeriğinde bir tepki, beklenti ve talep (şart) mevcuttur. Tehdit failinin, mağdurun hayatına, vücuduna, cinsel hürriyetine ya da malvarlığına karşı bir davranış gerçekleştirceğinden bahsetmesi, mağdura bu mahiyette bir mesaj vermesi, çoğunlukla, örneğin haksız mülkiyet ya da zilyetlik arzusu içeren hırsızlık davranışının aksine; bir anda, belli, ilave bir sebep olmaksızın, kendiliğinden işlenebilecek bir mahiyette görünmemektedir. Elbette, failin özel bir neden olmadan da bir kişiyi korkutması mümkündür. Ancak bu bağlamda asıl mesele nedensiz tehdidin, tüm tehdit davranışları arasında daha az yaygın bir davranış tipi teşkil etmesinin muhtemel oluşudur.

Şartlı tehdidi önemli kılan ikinci özellik, yol açtığı ihlalin boyutları itibariyle genel tehdit suçuna kıyasla şartlı tehdidin çok daha ciddi ve ağır bir hukuka aykırılık hali oluşturmasıdır. Bu durumun esas sebepleri, şarta bağlı tehditte mağdurun iradesinin daha büyük bir tesir altında kalması ve tehdidin “*korkutuculuğu*”nun artmasıdır⁵¹. Gerçekten şartlı tehdit, yapısı gereği önemli bir “*zorlayıcılık*” niteliğine sahip olduğundan irade hürriyetine, “*kendi kaderini belirleme özgürlüğüne*” yönelik belirgin bir saldırı mahiyetindedir⁵². Bu yönüyle esasen cebirin manevi türü olan şartlı tehdit, basit tehditten “*emredici*” niteliğiyle belirgin surette ayrılmaktadır⁵³. Kuşkusuz basit tehdit de mağdurun

⁴⁹ Artuk, Gökçen, Alşahin ve Çakır (n 33) 339.

⁵⁰ Küçüktaşdemir (n 11) 76.

⁵¹ Tezcan, Erdem ve Önok (n 6) 513-514.

⁵² Mahmut Koca ve İlhan Üzülmöz, ‘Şartlı Tehdit Suçunda (TCK. m. 188) Koşul Ögesini Gerçekleştirmenin Yalnızca Mağdurun İradesine Bağlı Olması Şart mıdır? (Karar İncelemesi)’ (2002) Cilt VI (Sayı 1-4) Atatürk Üniversitesi Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi 197, 201-204.

⁵³ Alaaddin Egemenoğlu, ‘Yargıtay Kararları Işığında 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu’nda Tehdit Suçu (m. 106)’ (2017) Cilt IV (Sayı 1) İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 59, 63.

hür bir şekilde davranmasını, irade özgürlüğünü kısıtlamaktadır⁵⁴. Keza tehdidin sözü edilen soyut, adi türünde de kişi şu veya bu şekilde bir karar vermek mecburiyetinde bırakılmaktadır⁵⁵. Ancak burada işaret etmek istediğimiz husus, korkutma davranışına eşlik eden ve onun işlevi niteliğindeki talep (şart) unsurunun tehdidin etkisini, ürkütücülüğünü ve inandırıcılığını artırmasıdır. Gerçekten, bir kişinin hayatını, vücudunu, cinsel hürriyetini, malvarlığını veya sahip olduğu başka bir değeri konu alan her korkutma davranışı kişi hürriyetini baskı altına alır ve özgürce davranma özgürlüğüne belli ölçüde zarar verir. Ancak tehdidin, davranışın arka planında belli bir sebep, olgu ya da istekle bağlantılı olmaksızın icrası ile beklenti ve talep mahiyetindeki bir koşulu içerdiği halde icrası arasında yol açtığı ihlalin ağırlığı arasında belirgin bir fark olduğu aşikârdır. Taleple birlikte korkutma olduğunda, sadece mağdurun “*güven içinde yaşama duygusu*”⁵⁶, iç sükûneti, hukuki emniyet hissi değil; aynı zamanda irade hürriyeti de zarar görür⁵⁷. Hakikaten, mağdurun henüz maruz kalmadığı, fakat gelecekte başına getirilmekle korkutulduğu davranış, mağdurun belli bir davranışı yerine getirmesi veya getirmemesi ya da failin yapmasına izin vermesi gibi bir şarta bağlı tutulduğunda daha ciddi, gerçekçi, gerçekleşmesi kuvvetle muhtemel hale bürünebilir. Keza böyle belirgin, açık, mağdurun ihtiyarında olan somut bir koşula bağlanmış korkutma, mağdurun iradesi ve dilediği gibi davranma özgürlüğü üzerinde çok daha yoğun bir baskıya yol açabilecektir. Nitekim bazı kanun koyucular, genel tehdide kıyasla çok daha ağır bir ihlal olduğunu gözeterek şartlı tehdit davranışını müstakil bir suç halinde düzenlemiştir. Aşağıda ilgili hükümleri incelenecek olan 765 sayılı Türk Ceza Kanunu ile yürürlükteki Fransız ve İtalyan Ceza Kanunları, tehdit suçunun çeşitli düzenleniş biçimleri arasında bu yaklaşımı yansıtan başlıca örnekleri oluşturmaktadır.

Şartlı tehdit, mağdurun bir davranışı yapmaya ya da yapmamaya zorlanmasına yönelik tehdittir⁵⁸. Bir başka deyişle, korkutma fiili, mağduru belli bir yönde davranmaya veya davranmamaya mecbur bırakıyorsa gerçekten “*kayda bağlı*” yahut şartlı tehdidin varlığından bahsedilebilir⁵⁹. Yargıtay’ın muhtelif kararlarında görüldüğü üzere, “*Türkiye’den gitmez isen seni öldürürüm*”⁶⁰,

⁵⁴ Artuk, Gökçen, Alşahin ve Çakır (n 33) 340.

⁵⁵ Gökhan Taneri, *Hürriyete Karşı Suçlar* (Seçkin Yayınları 2020) 41.

⁵⁶ Yıldız (n 12) 12.

⁵⁷ Tezcan, Erdem ve Önok (n 6) 514.

⁵⁸ Özbek, Doğan ve Bacaksız (n 14) 411; Tezcan, Erdem ve Önok (n 6) 513.

⁵⁹ Artuk, Gökçen, Alşahin ve Çakır (n 33) 339.

⁶⁰ Yargıtay 2. Ceza Dairesi, E. 6647, K. 7230, 05.11.1981, Ayhan Önder, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler* (4. Baskı, Filiz Kitabevi Yayınları 1994), s. 46’dan aktaran Yıldız (n 12) 20.

“eğer bu davadan vazgeçmezseniz, bu iş kanla bitecek, burası mezarınız olacak”⁶¹ biçimindeki beyanlar şartlı tehdit teşkil etmektedir⁶². Keza failin mağdurdan kendisini aracıyla belli bir yere götürmesini istemesi, mağdurun bu talebi (şartı) kabul etmemesi üzerine de silahıyla onu korkutması ve dediğini yapmasını emretmesi durumunda da şartlı tehdidin söz konusu olduğu açıktır⁶³.

Korkutma mesajıyla birlikte ve onunla bağlantılı olarak mağdura iletilen talep/şart, mağdurun iradesine bağlı değilse, bu durumda kural olarak şartlı tehditten değil, ancak basit tehditten bahsedilebilir⁶⁴. Örneğin, Yargıtay’ın bir kararında reşit kızını eski nişanlısıyla evlendirme kudreti olmayan müştekinin maruz kaldığı, “Kızınızı başkasıyla evlendirirseniz sizi öldürürüm” şeklindeki görünüşte koşullu olan tehdit cümlesi, isabetli biçimde basit tehdit olarak değerlendirilmiştir⁶⁵. Bununla beraber Yargıtay’ın söz konusu kararı hukuki içeriği açısından istisnai mahiyette değildir. Gerçekten, Yargıtay’ın tehditle birlikte koşulan şartın yerine getirilmesinin mağdurun “imkan ve iktidarı”nda olması doğrultusunda istikrarlı kararları bulunduğu gözlemlenmektedir⁶⁶. Bununla be-

⁶¹ Yargıtay Ceza Genel Kurulu, E. 4-359, K. 43, 24.01.1972, Adem Sözüer, ‘Tehdit Suçu’ (1994) Cilt LIV (Sayı 1-4) İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası 125, 135.

⁶² Yıldız (n 12) 20.

⁶³ “Sanığın suçtan kurtulmak için olay yerinden kaçmak amacıyla, gece yarısı U.’u minibüsüyle kendini il merkezine götürmeye zorladığı, kabul etmeyince de silahını çekip namlusuna mermi verdiği, polis barikatı ile karşılaşmaları halinde de aracı durdurmadan yola devam etmesini istediği, yolda polislerle karşılaşınca, polislerin dur ihtarin bu nedenle U.’un uymadan zorunlu olarak yola devam ettiği, polislerin bilahare aracı takiple durdurabildikleri anlaşılacakla, sanığın koşullu tehdit suçu sübut bulunduğu halde bu suçtan mahkumiyet yerine yazılı şekilde beraatına karar verilmesi”, Yargıtay 1. Ceza Dairesi, E. 1881, K. 2117, 24.05.2006, İsmail Malkoç, Açıklamalı-İçtihatlı 5237 Sayılı Yeni Türk Ceza Kanunu (Cilt I, Malkoç Kitabevi Yayınları 2007) 777’den aktaran Yıldız (n 12) 20, 37 numaralı dipnot.

⁶⁴ Ali Rıza Çınar, *Tehdit Suçu* (Turhan Kitabevi Yayınları 2002) 72.

⁶⁵ Yargıtay 4. Ceza Dairesi, E. 1420, K. 1741, 03.03.1998. Yine bu kararda anılan “Bana yaptığın büyüü bozmazsan seni öldürürüm” şeklindeki tehdit de Yargıtay tarafından ancak hayata geçirilemez bir şart içerip içermediği tartışılarak şartlı tehdit ya da basit tehdit olduğuna karar verilebilecek bir tehdit addedilmiştir. Çınar (n 64) 72.

⁶⁶ Koca ve Üzülmöz (n 52) 197, 197 vd. Aynı doğrultuda, Yargıtay 4. Ceza Dairesi, E.278, K. 1158, 05.02.2001, Koca ve Üzülmöz (n 52) 197 vd.; ayrıca Yargıtay 4. Ceza Dairesi, E. 2041, K. 2858, 25.03.1998, Yargıtay 4. Ceza Dairesi, E. 7319, K. 8056, 05.10.1998, Yargıtay 4. Ceza Dairesi, E. 11708, K. 469, 03.02.1998, Yargıtay 4. Ceza Dairesi, E. 1143, K. 2303, 26.02.2001, Çınar (n 64) 72, 45 ve 46 numaralı dipnotlar. Yine aynı yönde bir Ceza Genel Kurul kararı da bulunmaktadır: “...şikayetçinin kızkardeşi ile evli olan sanık ile eşi arasında geçimsizlik bulunduğu, bu nedenle evini terk eden sanığın eşinin, kardeşi olan şikayetçinin evine sığındığı ve sanık aleyhine boşanma davası açtığı, olay günü şikayetçinin dükkanına gelen sanığın şikayetçiye hitaben ‘karımı gönder, göndermezsen seni öldürürüm’ şeklinde sözler söyleyerek tehdit ettiği anlaşılmaktadır. Yerel Mahkeme ile Özel Daire arasında yukarıda açıklanan oluş konusunda herhangi bir uyumsuzluk yoktur. Uyumsuzluk sanığın

raber, söz konusu suç bakımından asıl önemli olanın, şartlı tehdit suretindeki hareketin kişinin irade hürriyetini kısıtlamaya elverişliliği olduğu gerekçesiyle, bu kıstasın katı surette uygulanması eleştirilmektedir⁶⁷. Kanaatimize göre, bu eleştiride haklılık payı vardır. Bu bağlamda yalnızca tehditle birlikte ileri sürülen talebin mağdurca yerine getirilebilirliği esas alınmamalı, şartlı tehdit davranışı bir bütün olarak değerlendirilmelidir.

Şartlı tehdidin içeriğinin ve özellikle şart unsurunun mahiyetinin aydınlatılmasında şartlı tehdit ile cebir suçu arasındaki yapısal benzerlikten yararlanmak mümkündür. Söz konusu benzerlik o kadar belirgindir ki, bazı yazarlar şartlı tehdidi, basit tehditten net biçimde ayırmanın da ötesinde, “*manevi cebir*” adı altında doğrudan cebirin bir türü addetmektedir⁶⁸. Nitekim bazı yazarların tehdit ve cebir kavramlarını hem “*genel olarak*”, hem de “*başkasının iradesini zorlayan vasıtalar olarak*” aynı başlık altında değerlendirdiği dahi görülmektedir⁶⁹. Keza her iki suç tipi de “*irade oluşturma hürriyeti*”ni ya da “*iç hürriyet*”i ihlal eden suçlar kategorisinde yer almaktadır⁷⁰. Hakikaten, tıpkı şartlı tehditte olduğu gibi cebir suçunda da söz konusu unsurun maddi unsur kapsamında “*koşul*” olarak adlandırıldığı, bu sıfatla, “*mağdurun, iradesine aykırı olarak, belirli bir davranışa zorlanmış olması*” olarak tarif edildiği açıktır⁷¹. Dolayısıyla cebir suçu, mahiyeti gereği, tıpkı şartlı tehdit davranışı gibi belli bir koşulu zorunlu olarak bünyesinde barındırır⁷². Bu noktada önemli olan, failin elde etmek istediği netice ya da bir başka deyişle mağdurun yapmaya, yapmamaya veya yapılmasına izin vermeye zorlandığı davranış ile “*zorlama*

söylediği bu sözlerin koşullu tehdit suçunu oluşturup oluşturmayacağı hususundadır. Sanığın eşi mümeyyizdir. Kardeşi olan şikayetçinin evine sığınmıştır. Şikayetçinin kızkardeşini sanıkla birlikte yaşamak üzere sanığın evine göndermek hak ve yetkisi yoktur. Sanığın evine dönüp dönmek eşinin kararına bağlı ve onun yedi iktidarındadır. Mağdurun buna bir yetkisi yoktur. Madde hükmünün amacı ferdin karar ve hareket hürriyetlerinin, her türlü saldırılara karşı korunmasıdır. Yani tehdit mağdurun karar veya hareket serbestisini tehlikeye koyan bir vasıta olmalıdır. Halbuki yukarıda açıklandığı üzere şikayetçinin sanığın eşini sanığın evine göndermek hususunda herhangi bir karar veya harekette bulunması hukuken söz konusu olamaz. O halde koşullu tehdit suçunun yasal unsurları oluşmamış TCY. 191/1. maddeye uyan suç oluşmuştur.”, Yargıtay Ceza Genel Kurulu, E. 4.203, K. 260, 13.06.1988, Çımar (n 64) 73, 47 numaralı dipnot.

⁶⁷ Koca ve Üzülmöz (n 52) 207 vd.

⁶⁸ Faruk Erem, ‘Tehdit ve Cebir Kullanma Suçu’ (1952) (Sayı 7) Adalet Dergisi 863, 863 vd.; Egemenoğlu (n 53) 63.

⁶⁹ Soyaslan (n 5) 270 vd., 272 vd.

⁷⁰ İlhan Üzülmöz, *Yeni Türk Ceza Kanunu'nun Hürriyete Karşı İşlenen Suçlar Sistemi Çerçevesinde Tehdit, Şantaj ve Cebir Kullanma Suçları* (Turhan Kitabevi Yayınları 2007) 24.

⁷¹ Tezcan, Erdem ve Önok (n 6) 553.

⁷² Özen (n 38) 432.

için başvurululan araç” arasında nedensel bağın mevcudiyetidir⁷³. Gerçekten, şartlı tehditte failin mağdura bildirdiği “*istek*” ile haksız bir davranış (“*kötülük*”) yapacağı beyanı illiyet rabitasıyla birbirine bağlı olmalıdır⁷⁴. Örneğin bir esnafın, dükkânının önüne arabasını park etmek isteyen mağduru engellemek için müracaat ettiği zorlayıcı araç ister cebir, isterse tehdit olsun, dükkânının önüne mağdurun park etmemesi talebiyle (şartıyla) nedensel ilişkisi itibariyle değerlendirilmelidir⁷⁵. Cebir suçuna paralel olarak⁷⁶, şartlı tehdit bakımından da zorlayıcı vasıta olmaksızın failin gerçekleşmesini arzu ettiği davranışı mağdur kendiliğinden gerçekleştirecekse failin istediği sonuç ile tehdit aracı arasında nedensel bağın ve doğal olarak şartlı tehdidin varlığından bahsedilemez. Bu çerçevede, şartlı tehdit ile cebir davranışlarının başlıca ortak noktası nedensel önem taşıyan bir talebin/şartın ileri sürülmesi olup başlıca farkı ise ancak araç davranış olarak icra edilen zorlamanın fiziki yahut manevi olmasıdır⁷⁷. Gerçekten, söz konusu zorlayıcı vasıta, cebir suçunda bedensel, fiziki ya da maddi güç kullanmak iken⁷⁸ şartlı tehdit davranışında, “*manevi özgürlüğü*”⁷⁹ kısıtladığı için “*manevi cebir*”⁸⁰ olarak da adlandırılabilir korkutma, gözdağı verme eylemidir.

İlave etmek gerekir ki, cebir ile şartlı tehditte ortak bir unsur olan şart (talep), söz konusu iki davranış bakımından yalnızca bir açıdan farklılık gösterir: Eğer şart (talep, emir, asıl niyet), tıpkı korkutma aracı gibi geleceğe yönelikse şartlı tehdit; şimdiki zamana ilişkinse cebirden bahsedilir⁸¹. Böylece mağdurun yerine getirmeye zorlandığı şart ile zorlama aracının her ikisinin de yalnız nedensel olarak değil, kronolojik olarak da ilişkili olduğu ortaya çıkmaktadır. Neticede şartlı tehdit davranışının zorlayıcı vasıta olarak tehdit ve bu tehdit aracılığıyla elde edilmesi beklenen sonuç olmak üzere, birbirine hem nedensel hem de zamansal olarak bağlı iki kurucu unsurdan oluştuğu açıkça anlaşılmaktadır.

Şartlı tehditteki şartın mahiyeti ve ağırlığı, 5237 sayılı Kanun’daki genel tehdit suçuna ilişkin düzenlemede öngörülen malvarlığına ilişkin “*zararın büyüklüğü*”nün tespitinde de failin icra etmekle korkuttuğu davranışla kıyaslan-

⁷³ Tezcan, Erdem ve Önok (n 6) 553.

⁷⁴ Artuk, Gökçen, Alşahin ve Çakır (n 33) 341.

⁷⁵ Ersan Şen, *Yeni Türk Ceza Kanunu Yorumu* (Cilt I, Vedat Kitapçılık 2006) 436.

⁷⁶ Tezcan, Erdem ve Önok (n 6) 553.

⁷⁷ Taneri (n 55) 46; Özen (n 38) 432.

⁷⁸ Tezcan, Erdem ve Önok (n 6) 550-551.

⁷⁹ Artuk, Gökçen, Alşahin ve Çakır (n 33) 340.

⁸⁰ Küçüktaşdemir (n 11) 74 vd.

⁸¹ Soyaslan (n 5) 288.

cak bir unsur olarak değerlendirilebilir⁸². Bu açıdan her ne kadar yürürlükteki kanunda şartlı tehdit suçu düzenlenmemiş olsa da genel tehdidin bir işlenme şekli olarak şartlı tehditteki şart (talep) unsuru, halen genel tehdit suçuna ilişkin hukuki bir sorunun çözümünde kullanılmaya elverişlidir. O halde şartlı tehdidin sadece eski bir suç tipi olarak değil, aynı zamanda yürürlükteki hukuk bakımından özel bir önem taşıyan bir davranış tipi ve kavram olarak değerlendirilmesi gerektiği aşikârdır.

“Şart” olarak isimlendirilen, bir kişiyi istemediği bir davranışa zorlama unsurunun, cebir suçunda olduğu gibi⁸³, şartlı tehditte de haksız bir talep mahiyetinde olması gerekir. Mesela, bir kişinin, konutuna izinsiz giren başka bir kişiye karşı “derhal evimden çıkmazsan canını yakarım” demesi durumunda şartlı tehdit davranışının varlığından bahsedilemez, çünkü kişinin kendi evine izinsiz giren başkasını buradan çıkarmak istemesi haklı bir taleptir.

Nihayet, Yargıtay’ın da tespit ettiği üzere, tehdit edilen mağdura yöneltilen şartın (talebin) mağdur tarafından ifa edilemeyeceği hallerde şartlı tehditten söz edilmesinin makul görünmediğini hatırlatmak gerekir⁸⁴. Gerçekten, şartlı tehditten söz edebilmek için şart koşulan davranışın mağdur tarafından gerçekleştirilmesi mümkün bir davranış olması beklenir⁸⁵. Örneğin, yeterince parası olmayan birine “bana hemen bir milyon lira vermediğin takdirde seni öldürürüm” diyen kişinin davranışının başka bir suç oluştursa dahi şartlı tehdit olarak nitelendirilmesi güçtür.

II. 765 SAYILI TÜRK CEZA KANUNU ÇERÇEVESİNDE

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nda tek bir maddede ve tek bir suç olarak düzenlenen tehdit suçunun 765 sayılı Türk Ceza Kanunu’nda iki ayrı suç halinde düzenlendiği görülmektedir⁸⁶. Bu kanunda tehdit suçlarına ilişkin düzenlemelerin esası, şartlı tehdit ile basit tehdidin ayrılması⁸⁷ ve ilki için daha ağır

⁸² Yıldız (n 12) 18.

⁸³ Tezcan, Erdem ve Önok (n 6) 554.

⁸⁴ “*Katılanın sanığın aleyhine açtığı tahliye davası nedeniyle davayı geri alması için kendisini tehdit ettiğini ileri sürmesi, mahkemece de eylemin bu biçimde kabul edilmesi ve sanığın da suç tarihinde tahliye davasının sonuçlanmış olduğunu savunması karşısında suç tarihinde söz konusu tahliye davasının kesinleşip kesinleşmediğinin araştırılması ve sonucuna göre; /// a) Karar kesinleşmişse, koşul olarak öne sürülen, davanın geri alınması olanaklı bulunmadığından eylemin T.C. Yasasının 191/1. Maddesine uyacağı, /// b) Kesinleşmemişse eylemin anılan yasanın 181/1. Maddesine uyacağı gözetilmeden eksik soruşturma ile hüküm kurulması*”, Yargıtay 4. Ceza Dairesi, E. 12550, K. 13802, 07.11.2011, Çınar (n 64) 72, 46 numaralı dipnot.

⁸⁵ Tezcan, Erdem ve Önok (n 6) 554.

⁸⁶ Yıldız (n 12) 9.

⁸⁷ Özbek, Doğan ve Bacaksız (n 14) 411.

bir yaptırım öngörülmesine müstenittir⁸⁸. Söz konusu hükümler 765 sayılı Kanun'un cebirle birlikte şartlı tehdit suçunu düzenleyen 188. maddesi ile "genel tehdit"⁸⁹ (basit tehdit) suçunu düzenleyen 191. maddesinde yer almaktadır⁹⁰. Mukayeseli bir şekilde değerlendirebilmek için her iki düzenlemenin de ele alınması yararlı olacaktır.

*"Basit tehdit" olarak adlandırılan suça ilişkin düzenlemeye göre,
"Bir kimse kanunda yazılı hallerin haricinde başkasına ağır ve haksız bir zarara uğratacağını bildirerek tehdit ederse altı aya kadar hapis olunur.*

Eğer tehdit fiili yüz seksen sekizinci maddenin üçüncü fıkrasında gösterilen suretlerden biriyle yapılır ise failin göreceği hapis cezası altı aydan iki seneye kadardır ve (...)

Sair tehdidat için alınacak ağır cezayı nakdi otuz liradır. Ancak bu bapta mutazzar olan şahıs tarafından şikayetname verilmedikçe takibat yapılmaz." (m. 191)⁹¹

Öncelikle altını çizmek gerekir ki, bazı yazarlar 5237 sayılı Kanun'daki tehdit suçunun (m. 106) 765 sayılı Kanun'daki öncelikli muadili olarak 191. maddedeki basit tehdit düzenlemesine işaret etmektedir⁹². Her iki düzenlemenin de korkutma davranışını içerip şart/talep unsuru içermemesi nedeniyle bu yaklaşım isabetlidir. Bununla beraber 5237 sayılı Kanun'daki tehdit suçu mukayeseli olarak incelenirken sadece 765 sayılı Kanun'un 191. maddesinin değil, şartlı tehdide ilişkin 188. maddesinin de dikkate alınması⁹³ uygun olacaktır.

191. maddedeki söz konusu düzenlemede, tehdit suçunun "kanunda yazılı hallerin haricinde" geçerli ve dolayısıyla genel ve tamamlayıcı mahiyette bir suç olarak öngörüldüğü açıktır. Diğer yandan, "ağır ve haksız bir zarar" ifadesi, 5237 sayılı Kanun'un 106. maddesindeki "sair bir kötülük" ifadesine kıyasla daha açık, anlaşılır ve hukuk tekniğine uygun görünmektedir. Zira "zarar" kelimesi, "kötülük" kelimesinin aksine gerek kanun koyucu gerekse doktrin tarafından yaygın olarak kullanılan bir hukuki terimdir. Ayrıca, "ağır ve haksız bir zarar" ifadesi 5237 sayılı Kanun'un ilgili hükmündeki kişinin "hayatına, vücut veya cinsel dokunulmazlığına yönelik bir saldırı" ya da "malvarlığı itibarıyla büyük bir zarar" şeklinde tarif edilen tehdidin yöneldiği değerlerin

⁸⁸ Tezcan, Erdem ve Önok (n 6) 513.

⁸⁹ Yıldız (n 12) 9.

⁹⁰ Artuk, Gökçen, Alşahin ve Çakır (n 33) 338-339.

⁹¹ 765 sayılı Türk Ceza Kanunu (mülga), Lexpera, <https://www.lexpera.com.tr>, Erişim Tarihi 15 Ocak 2023.

⁹² Artuk, Gökçen, Alşahin ve Çakır (n 33) 338.

⁹³ Yıldız (n 12) 11.

kapsamına göre daha geniş bir değerler alanını güvence altına almaktadır. Keza 765 sayılı Kanun'daki “*bildirerek*” ibaresi de 5237 sayılı Kanun'un 106. maddesindeki “*bahisle*” ibaresine göre daha yerinde bir tercihtir. Zira tehdit suçunun asıl maddi unsurunu ortaya koymak bakımından bildirmek fiili bahsetmek fiilinden çok daha kapsamlı, sözlü davranışlar dışındaki mesajları da içerecek mahiyettedir.

Öte yandan basit tehdit ve şartlı tehdit suçları arasında sistematik bir bağ olduğu da kanun koyucu tarafından düzenlemeye yansıtılmıştır. 765 sayılı Kanun'un 191. maddesinin ikinci fıkrasında, esasen şartlı tehdidin daha ağır cezayı gerektiren nitelikli hallerini düzenleyen 188. maddenin üçüncü fıkrasına gönderme yapılması söz konusu sistematik tercihin açık bir göstergesidir.

Yürürlükteki hukuk açısından tehdit suçu bağlamında göz önünde bulundurulmuş⁹⁴ ve “*cebiri kullanma*”yı da kapsayan⁹⁵ şartlı tehdit düzenlemesine göre,

“Bir kimse bir şeyi işlemek veya işlemesine müsaade etmek ya da o şeyi işlememeye mecbur etmek için diğer bir kimseye zor kullanır veya onu tehdit eder veya yetkisi olmadan veya yasalara aykırı olarak bir konuda bilgi vermesini veya inancını veya siyasi veya sosyal görüşünü açıklamasını isterse altı aydan bir yıla kadar hapis ve bin liradan üçbin liraya kadar ağır para cezasıyla cezalandırılır.

Bu kimse tasarladığı sonucu elde etmişse hapis cezası bir yıldan iki yıla ve ağır para cezası ikibin liradan beşbin liraya kadardır.

Birinci fıkradaki eylemler silahla ya da kendini tanınmayacak bir hale koyarak ya da bir kaç kişi tarafından birlikte ya da imzasız bir mektup ya da özel işaretlerle ya da var olan veya var sayılan gizli bazı örgütlerin oluşturdukları tehdit gücünden yararlanarak işlenmiş ise üç yıldan beş yıla kadar hapis cezası verilir.

Bu suretle istenilen sonuç elde edilmişse beş yıldan sekiz yıla kadar ağır hapis cezası verilir ve ayrıca beş yıl genel güvenlik gözetimi altında bulundurulabilir.” (m. 188/1-4)⁹⁶

765 sayılı Kanun'un 188. maddesinde “*cebiri kullanma*” yahut “*emredici cebiri*” ile birlikte düzenlenen şartlı tehdit suçu, tıpkı basit tehdit suçu gibi “*genel, tamamlayıcı, tali*” mahiyette bir suç olarak değerlendirilmektedir⁹⁷.

⁹⁴ Özbek, Doğan ve Bacaksız (n 14) 411, 12 numaralı dipnot.

⁹⁵ Artuk, Gökçen, Alşahin ve Çakır (n 33) 339.

⁹⁶ 765 sayılı Türk Ceza Kanunu (mülga), Lexpera, <https://www.lexpera.com.tr>, Erişim Tarihi 15 Ocak 2023.

⁹⁷ Koca ve Üzülmüş (n 52) 200.

Söz konusu düzenlemede şartlı olmak kaydıyla cebir ve tehdit davranışlarının “*seçimlik hareket*” olarak nitelendirildiği de görülmektedir⁹⁸. Düzenlemede şartlı tehdit suçunun şart unsuru “*bir şeyi işlemek veya işlemesine müsaade etmek ya da o şeyi işlememeye mecbur etmek için*” ifadesiyle tarif edilmiştir. Şart unsurunun söz konusu ifadesi, 765 sayılı Kanun’un 188. ve 191. maddelerinde düzenlenen iki suçu ayırt eden asıl kıstası oluşturmaktadır.

Diğer taraftan, genel olarak tehdit suçu ile cebir suçunun ortak özelliklere sahip olmaları dolayısıyla genellikle karşılaştırılarak ele alındığını⁹⁹ hatırlatmakta yarar vardır. Bu bağlamda, mülga kanunda şartlı tehdidin şart unsurunu ortaya koyan “*bir şeyi işlemek veya işlemesine müsaade etmek ya da o şeyi işlememeye mecbur etmek için*” ifadesi ile 5237 sayılı Kanun’un cebir suçunu düzenleyen 108. maddesindeki ilgili ifade arasındaki benzerliği de aşan örtüşme dikkat çekicidir. Gerçekten, 5237 sayılı Kanun’un söz konusu maddesinde cebir davranışına başvurulmasının koşulunu ifade etmek için “*bir şeyi yapması veya yapmaması ya da kendisinin yapmasına müsaade etmesi için*” ibaresi tercih edilmiştir. Görüldüğü üzere, yapmak, yapmamak veya yapılmasına izin vermek şeklindeki üç şart her iki düzenlemede de açıkça yer almaktadır. O halde söz konusu düzenlemeler çerçevesinde “cebir suçu” ile “şartlı tehdit” suçunun morfolojik açıdan büyük bir benzerlik arz ettiği oldukça sarih şekilde görülmektedir. Bu benzerlik, araç davranışın zorlayıcılığı, bir başka deyişle tıpkı cebir gibi tehdidin de kişiyi belli bir surette davranma hususunda “*icbar vasıtalarından biri*” olması noktasında temerküz etmektedir¹⁰⁰. Nitekim 765 sayılı Kanun’da şartlı tehdit suçunu düzenlediğini belirttiğimiz 188. madde aynı zamanda cebir suçunu da düzenlemektedir. Metindeki “*...diğer bir kimseye zor kullanır veya onu tehdit eder*” şeklindeki bütüncül ifadeden de açıkça anlaşıldığı üzere, 765 sayılı Kanun’un kanun koyucusu, cebir ve şartlı tehdit suçlarının yapısal olarak arz ettiği belirgin benzerliği göz önünde bulundurarak düzenleme yapmıştır. Neticede 765 sayılı Kanun’un “şartlı tehdit” suçunu cebir suçuyla birlikte düzenleyen 188. maddesi, hem kanun ve suç sistematigi, hem de suçun tanımı ve içeriği bakımından şartlı tehdit suçunun mahiyetini aydınlatmaktadır. Şartlı tehdit davranışındaki şart unsurunun işlevi ve diğer suçlarla mukayeseli olarak bakıldığında suçun yapısı içerisindeki yerinin belirlenmesinde de 765 sayılı Kanun’un ilgili hükümleri önemli bir dayanak noktası oluşturmaktadır.

Vurgulamak gerekir ki, 765 sayılı Kanun’un yürürlükte olduğu dönemde şartlı tehdit suçu bakımından Yargıtay’ın, korkutma davranışıyla birlikte failin mağdurdan yapmasını istediği davranışı mağdurun yapma gücüne sahip

⁹⁸ Artuk, Gökçen, Alşahin ve Çakır (n 33) 339.

⁹⁹ Toroslu (n 7) 80.

¹⁰⁰ Koca ve Üzülmöz (n 52) 201.

olup olmadığının gözetilmesi gerektiği kanaatinde olduğu görülmektedir¹⁰¹. Bu çerçevede şartlı tehdit suçunda esas olarak sadece tehdidin objektif olarak gerçekçi ve korkutucu olmasının değil, şart (talep) olarak iletilen davranışın da gerçekçi bir şart (talep) oluşturmasının ve yerine getirilebilirliğinin suçun oluşması için gerekli görüldüğü anlaşılmaktadır.

III. FRANSIZ CEZA KANUNU ÇERÇEVESİNDE

Türk hukukunda olduğu gibi Fransız hukukunda da tehdit çok yönlü, çok biçimli (*polymorphe*) bir kavramdır¹⁰². Gerçekten Fransız ceza hukukunda tehdit fiilleri, bir suçun kurucu unsuru olması (örneğin cinsel saldırı), bir suçun ağırlaştırıcı nedeni olması (örneğin insan ticareti) ve teşvik/tahrik yoluyla suça iştirak halleri (Code pénal, m. 121/7) dışında müstakil olarak cezalandırılabilir¹⁰³. Tehdit başka bir suçun kurucu unsuru veya işlenme vasıtası ise münhasıran söz konusu suç için yaptırım uygulanacak, fakat bu bağlamda ikincil bir davranış konumundaki tehdit cezalandırılmayacaktır¹⁰⁴.

Fransız ceza hukukunda kişilere karşı işlenen tehdit suçları, herkese (*personnes ordinaires*) karşı, kamu görevi yürüten kişilere (*personnes exerçant une fonction publique*) karşı ve yargılama faaliyetine katılan kişilere (*personnes participant à l'action de la justice*) karşı tehdit olmak üzere üç başlık altında ele alınmaktadır¹⁰⁵. Ayrıca işlenme şekline göre “cünha” (C. pén., m. 322-12) ya da kabahat” (C. pén., m. R. 631-1 ve P. 643-1) niteliği taşıyan “malvarlığına karşı” (“*contre les biens*”) tehdit şeklinde bir suç kategorisinden de söz edildiği görülmektedir¹⁰⁶.

Herkese karşı işlenebilen tehdit suçları bağlamında, yürürlükteki Fransız Ceza Kanunu’nda basit tehdit ve şartlı tehdit fiilleri ardışık maddelerde iki bağımsız suç olarak düzenlenmiştir¹⁰⁷. Şartlı tehdit (“*menace avec ordre de remplir une condition*”) Kanun’un 222-18. maddesinde, basit/şartsız tehdit (“*menace sans ordre ni condition*”) ise Kanun’un 222-18. maddesinde yer almaktadır¹⁰⁸.

Basit tehdit ve şartlı tehdit suçlarına ilişkin hükümler, Kanun’un kişilere karşı cürümler ve cünhalara dair ikinci kitabının (*Livre II: Des crimes et délits contre les personnes*) gerçek kişilere yönelik saldırılara ilişkin ikinci başlığı

¹⁰¹ Özbek, Doğan ve Bacaksız (n 14) 411, 13 numaralı dipnot.

¹⁰² André (n 8) 121.

¹⁰³ Larguier, Conte ve Fournier (n 36) 99-100.

¹⁰⁴ André (n 8) 121-122.

¹⁰⁵ Larguier, Conte ve Fournier (n 36) 100 vd.

¹⁰⁶ André (n 8) 122, 2 numaralı dipnot.

¹⁰⁷ Tezcan, Erdem ve Önok (n 6) 512-513, 4 numaralı dipnot.

¹⁰⁸ Larguier, Conte ve Fournier (n 36) 100-102; André (n 8) 122 vd.

(Titre II: Des atteintes à la personne humaine) altında yer almaktadır. Belirtmek gerekir ki, söz konusu sistematik tercih, 765 sayılı Kanun'dan daha ziyade 5237 sayılı Kanun'un sistematığına yakın mahiyettedir. Diğer yandan Fransız düzenlemesinde, m. 222-17 ve m. 222-18 hükümleri, sözü edilen ikinci başlığın kapsamında, kişinin maddi ve manevi bütünlüğüne yönelik saldırılara dair ikinci kısmının (*Chapitre II: Des atteintes à l'intégrité physique ou psychique de la personne*), kişinin bütünlüğüne yönelik saldırılara ilişkin kastı saldırıları düzenleyen (*Section I: Des atteintes volontaires à l'intégrité de la personne*) birinci bölümü altında "Tehdidat/Tehdit Suçlarına Dair" (*Des menace*) adını taşıyan ayrı bir altbölüm yer almaktadır. Dolayısıyla Fransız kanun koyucusunun öngördüğü sistematikte belli bir tehdit suçu veya nitelikli hallerinin değil, "tehdit suçları" şeklinde ayrı bir suç kategorisinin bulunduğu aşikârdır.

Bu çerçevede, Kanun'un basit tehdit suçuna ilişkin düzenlemesine göre,

"Kişilere karşı cürüm ya da cünhalardan birini işleme tehdidinde bulunan kişi, tehdit [sözlü olarak] tekrarlandığı ya da bir yazı, görüntü veya diğer herhangi bir şeyle somutlaştırıldığı takdirde altı aya kadar hapis cezası ve 7.500 Euro'ya kadar adli para cezasıyla cezalandırılır.

Ölüm tehdidinde bulunması halinde kişi üç yıla kadar hapis cezası ve 45.000 Euro'ya kadar adli para cezasıyla cezalandırılır." (m. 222-17)¹⁰⁹

Görüldüğü üzere, oldukça geniş bir kapsamdaki davranışları yaptırım altına alan söz konusu düzenlemede¹¹⁰ tehdit davranışının hangi şekilde işlenebileceği ayrıntılı biçimde tarif edilmiştir. Buna göre tehdidin konusu cürüm ("crime", ağır suç) ya da cünha ("délit", orta ağırlıkta suç), fakat neticede her halükarda kabahat değil, bir suçtur. Dolayısıyla 5237 sayılı Kanun'daki tehdit düzenlemesine kıyasla, Fransız düzenlemesinde tehdidin konusu isabetli olarak daha belirgin ve daha dar kapsamlı olarak saptanmıştır. Keza bu düzenlemede, 5237 sayılı Kanun'un aksine "sair bir kötülük" gibi hukuken belirsiz bir ifadeye yer verilmemesi de isabetlidir. Ayrıca insan hayatına karşı bir saldırı, insanın diğer haklarına karşı icra edilen saldırılardan her durumda daha ağır telakki edilmesi gerektiği için, Fransız kanun koyucunun ölüm tehdidini daha ağır cezalandır-

¹⁰⁹ "La menace de commettre un crime ou un délit contre les personnes dont la tentative est punissable est punie de six mois d'emprisonnement et de 7 500 euros d'amende lorsqu'elle est, soit réitérée, soit matérialisée par un écrit, une image ou tout autre objet. La peine est portée à trois ans d'emprisonnement et à 45 000 euros d'amende s'il s'agit d'une menace de mort.", (Article 222-17, Modifié par Ordonnance n°2000-916 du 19 septembre 2000 - art. 3 (V) JORF 22 septembre 2000 en vigueur le 1er janvier 2002), Code pénal, Légifrance, <https://www.legifrance.gouv.fr>, Erişim Tarihi 4 Ocak 2023.

¹¹⁰ André (n 8) 122.

ması da yerindedir. Fransız düzenlemesinde tehdidin –açıkça belirtilmemekle birlikte- sözlü olarak gerçekleştirilmesi halinde çok kısa süre içinde gerçekleştirilecek şekilde olsa dahi tekrarlanması şart tutulmuş, ancak alternatif olarak bu davranışın yazılı, görsel veya başka herhangi bir şekilde de işlenebileceği açıkça öngörülmüştür¹¹¹. Neticede müstakil bir suç olarak basit tehdit suçunu düzenleyen söz konusu hükümde, basit tehdidin tüm esaslı unsurlarına yer verilmiş; ancak görüldüğü gibi, tehdidin herhangi bir şarta bağlanmasına yer verilmemiştir.

Kanun'un şartlı tehdit suçuna ilişkin düzenlemesi ise şu şekildedir:

“Kişilere karşı cürüm ya da cünhalardan birini işleme tehdidi, herhangi bir şekilde, bir şartın yerine getirilmesi talebiyle gerçekleştirildiğinde üç yıla kadar hapis cezası ve 45.000 Euro'ya kadar adli para cezasıyla cezalandırılır.

Ölüm tehdidinde bulunması halinde kişi beş yıla kadar hapis cezası ve 75.000 Euro'ya kadar adli para cezasıyla cezalandırılır.” (m. 222-18)¹¹²

Şartlı tehdit suçu, görüldüğü üzere, 765 sayılı Kanun'daki düzenlemeden farklı olarak Fransız Ceza Kanunu'nun m. 222-18 hükmünde cebir ya da hürriyete karşı başka bir suçu içermeksizin tek başına düzenlenmiştir. Bu noktada genel bir tespit yapmak gerekirse, uzun bir hazırlık sürecinin sonunda 1992'de kabul edilen ve 1994'te yürürlüğe giren Fransız Ceza Kanunu, Kıta Avrupası ceza hukukunda önemli ve yeni bir eğilimi temsil etmesi itibariyle dikkate değerdir. Bu yönüyle, Fransız Ceza Kanunu'nun şartlı tehdit suçunu hem basit tehditten, hem de cebir gibi hürriyete karşı işlenen diğer suçlardan ayrı şekilde, müstakil bir maddede tek başına düzenlemesi, çağdaş ceza hukuku bakımından şartlı tehdit suçunun mahiyeti bakımından önem arz etmektedir. Dolayısıyla, şartlı tehdit davranışı gerek morfolojik açıdan, gerekse ağırlık olarak sahip olduğu kendine özgü (*sui generis*) özellikleri nedeniyle ayrıca değerlendirilmek durumundadır. Şartlı tehdidin kanunla hiç düzenlenmeksizin yalnızca tehdit suçunun alelade bir işlenme şekli olarak, salt doktrinsel bir kavram olarak bırakılması eleştiriye açıktır. Hatta bu önemli ve mahsus davranışın tehdit suçunun herhangi bir nitelikli hali olarak düzenlenmesi dahi yeterli görünmemektedir. O halde şartlı tehdidin ayrı bir suç halinde düzenlenmesi çağdaş ceza hukukundaki eğilimle de örtüşen bir hukuki gereklilik olarak görülebilir.

¹¹¹ Larguier, Conte ve Fournier (n 36) 102.

¹¹² “La menace, par quelque moyen que ce soit, de commettre un crime ou un délit contre les personnes, est punie de trois ans d'emprisonnement et de 45 000 euros d'amende, lorsqu'elle est faite avec l'ordre de remplir une condition. La peine est portée à cinq ans d'emprisonnement et à 75 000 euros d'amende s'il s'agit d'une menace de mort.”, (Article 222-18, Modifié par Ordonnance n°2000-916 du 19 septembre 2000 - art. 3 (V) JORF 22 septembre 2000 en vigueur le 1er janvier 2002), Code pénal, Légifrance, <https://www.legifrance.gouv.fr>, Erişim Tarihi 4 Ocak 2023.

Söz konusu düzenleme çerçevesinde şartlı tehditte, basit tehdidin (m. 222-17) aksine korkutma davranışının tekrarlanması ya da yazı, görüntü veya diğer herhangi bir şeyle somutlaştırılması gerekmemektedir¹¹³. Fransız kanun koyucunun iki suç arasında böyle bir farklılık öngörmüş olması, şart unsurunun tek başına taşıdığı önemle izah edilebilir.

Öte yandan, Fransız hukukunda “şart” (*condition*) teriminin, ihtar (*injonction*) ve aynı zamanda Kanun’da kullanılan emir (*ordre*) kelimeleriyle de ifade edildiği gözlemlenmektedir¹¹⁴. Bu durum karşısında tehditte “şart” olarak anılan unsurun kişiyi belli bir şekilde davranmaya, “emir” olarak dahi nitelendirilebilecek ölçüde zorlayıcı, hukuka aykırı ve ağır surette ikaz edici bir talebi ifade ettiği söylenebilir. Nitekim Fransız düzenlemesinde, şartlı tehditteki şart unsurunun “bir şartın yerine getirilmesi talebiyle gerçekleştirildiğinde” (“*lorsqu’elle est faite avec l’ordre de remplir une condition*”) şeklinde tarif edildiği görülmektedir. Kanaatimizce bu tanım, şartın tehdit suçundaki işlevi ve anlamıyla ilgili basit gibi görünen, ancak kayda değer bir katkı sunmaktadır. Şöyle ki, şartlı tehdit terimindeki “şartlı” ibaresi, en azından semantik açıdan kavramın ayırt edici özelliğini yeterince yansıtmamaktadır. Bir başka deyişle, “şartlı tehdit” ibaresi ilk bakışta, tehdidin fail ve mağdur dışında, harici bir kayda bağlı olduğu izlenimi yaratmaktadır. Oysa “şartlı tehdit”teki şart, dışsal bir şartı değil, bilakis somut olarak failin mağdura tehdit içeren mesajla birlikte yönelttiği “talep” unsurunu ifade etmektedir. Dolayısıyla, “şartlı tehdit”teki şart, esasen, suç teşkil eden bu davranışın birincil taraflarını ilgilendiren ve tehdit davranışının olaya özgü olarak doğal ve tamamlayıcı bir unsurdur. Bu “şart”, failin tehditle ulaşmak istediği menfaat talebi, daha doğrusu bu talebin tehditle birlikte mağdura bildirilmesidir.

Neticede bu çerçevede “şart”, manevi unsuru ilgilendiren soyut, zihinsel, *mens rea* kapsamında bir özellik veya bir “saik” mahiyetinde görünmemektedir. Bilakis, şart (*condition*) olarak adlandırılan unsur, somut olarak dış dünyaya yansıyan ve failin mağdura tıpkı korkutma içeren mesajı gibi sözlü, yazılı, görsel veya başka bir surette iletmesi gereken bir mesajdır. Bir başka ifadeyle, şartlı tehditte mağdura iletilmesi gereken, birbirine nedensel olarak bağlı iki eş veya yakın zamanlı ileti vardır: Bunlardan biri korkutma iletisi, diğeri talep iletisidir. Söz konusu iki ileti şartlı tehdidin mahiyeti gereği birbirinden ayrı değerlendirilemez. Bu itibarla, Fransız düzenlemesinden esinlenerek, şartlı tehdit suçundaki şart kavramını şu şekilde tanımlayabiliriz: Şart, tehdit failinin mağdura, korkutma iletisiyle beraber ve onunla doğrudan bağlantılı olarak, bir davranışı yapma, yapmama ya da kendisinin yapmasına izin verme şeklindeki bir talebini bildirmesidir.

¹¹³ André (n 8) 124.

¹¹⁴ Larguier, Conte ve Fournier (n 36) 101.

Fransız düzenlemesi bakımından son olarak vurgulanması gereken bir husus, basit tehdit ile şartlı tehdit suçları için öngörülen cezai yaptırımların belirgin derecede farklı olmasıdır. Gerçekten, basit tehdit suçunun temel şeklinin yaptırımını yalnızca altı aya kadar hapis cezası ve 7.500 Euro'ya kadar adli para cezası iken; şartlı tehdit suçunun temel şeklinin yaptırımını üç yıla kadar hapis cezası ve 45.000 Euro'ya kadar adli para cezasıdır. Şartlı tehdidin yaptırımını tehdit konusunun ölüm olması halinde beş yıla kadar hapis cezası ve 75.000 Euro'ya kadar adli para cezasına, fiilin ırkçı saikle (*mobile raciste*) işlenmesi halinde yedi yıl hapis ve 100.000 Euro adli para cezasına kadar çıkmaktadır¹¹⁵. Görüldüğü üzere, öngörülen gerek hapis cezaları gerekse adli para cezaları arasında büyük fark bulunmaktadır. Bu itibarla, Fransız kanun koyucunun, söz konusu yaptırım farkını ortaya koyan hükümleri ihdas ederek, şartlı tehdit suçunu diğerinden ayırt eden, failin mağdura yönelttiği zorlayıcı talebin önemini olması gerektiği gibi değerlendirdiği söylenebilir.

IV. İTALYAN CEZA KANUNU ÇERÇEVESİNDE

Tehdit suçları, İtalyan Ceza Kanunu'nun özel hükümleri düzenleyen ikinci kitabının (*Libro secondo: Dei delitti in particolare*) kişilere karşı suçlara ilişkin on ikinci başlığı (*Titolo XII: Dei delitti contro la persona*) altında yer almaktadır. Bu başlığın bireysel hürriyete karşı suçlara dair üçüncü kısmının (*Capo III: Dei delitti contro la libertà individuale*) manevi hürriyete karşı suçları konu alan üçüncü bölümünde (*Sezione III: Dei delitti contro la libertà morale*) yer alan 611. maddede şartlı tehdit, 612. maddede ise basit tehdit suçu düzenlenmiştir.

Bu çerçevede, Kanun'un basit tehdit suçunu düzenleyen, “tehdit” (*minaccia*) başlıklı 612. maddesine göre,

“Bir başkasını haksız yere zarar vermekle tehdit eden kişi, mağdurun şikâyeti üzerine 1032 Euro'ya kadar adli para cezasıyla cezalandırılır.

Şayet tehdit ağırsa ya da 339. maddede belirtilen şekillerden biri ile gerçekleştirilirse, bir yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılır.

Tehdidin 339. maddede¹¹⁶ belirtilen şekillerden biri ile gerçekleştirilmesi halinde kovuşturma re'sen yapılır.”¹¹⁷

¹¹⁵ Larguier, Conte ve Fournier (n 36) 101.

¹¹⁶ “Ağırlaştırıcı koşullar” (*circostanze aggravanti*) başlığını taşıyan ve gerek basit tehdit, gerekse şartlı tehdit suçlarına ilişkin hükümlerde gönderme yapılan bu madde her ne kadar İtalyan Ceza Kanunu'nun “Kamu İdaresine Karşı Suçlar”ı konu alan ikinci başlığı altında yer alsın da suçun silahlı ve çok sayıda kişi tarafından işlenmesi gibi tehdit suçları dâhil olmak üzere çeşitli suçlar bakımından uygulanmaya elverişli nitelikli halleri içermektedir. Codice Penale, Altalex, <https://www.altalex.com/>, Erişim Tarihi 5 Ocak 2023.

¹¹⁷ “*Chinque minaccia ad altri un ingiusto danno è punito, a querela della persona offesa, con la multa fino a euro 1.032. Se la minaccia è grave, o è fatta in uno dei modi indicati nell'articolo 339, la pena è della reclusione fino a un anno. Si procede d'ufficio se la minaccia*

Hemen belirtmek gerekir ki, İtalyan Ceza Kanunu'ndaki söz konusu tehdit tanımı özellikle Fransız düzenlemesine kıyasla, geniş yorumlanmaya elverişli ve hukuken daha belirsizdir. Bu durumun başlıca sebepleri, basit tehdidin tanımında “suç” terimi yerine “haksız yere zarar” ibaresinin kullanılması ve tehdidin içeriği ile ortaya konma biçimlerinin belirtilmemesidir. Tehdit tanımındaki bu yetersizliğin şartlı tehdit suçu bakımından da geçerli olduğu açıktır. Zira şartlı tehdit suçunu düzenleyen maddede aşağıda görüleceği üzere ayrıca bir tehdit tanımı bulunmamaktadır.

Kanun'un şartlı tehdit suçuna ilişkin düzenlemesini içeren, “suç işlemeye zorlamak için cebir ya da tehdit” (*violenza o minaccia per costringere a commettere un reato*) başlıklı 611. maddesine göre,

“Bir başkasını suç teşkil eden bir davranışta bulunmaya zorlamak ya da yöneltmek için cebir veya şiddet uygulayan kişi, beş yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılır.

339. maddede öngörülen koşullardan birinin gerçekleşmesi halinde ceza artırılır.”¹¹⁸

Söz konusu hüküm ile 765 sayılı Kanun'un 188. maddesinin ilk fıkrasındaki şartlı tehdidi kapsayan düzenleme arasındaki benzerlik aşikârdır. Her iki madde de şartlı tehdit ile şartlı cebir davranışlarını birlikte düzenleme eğiliminin ürünüdür. Dolayısıyla, tıpkı 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun ilgili hükmü gibi, söz konusu İtalyan düzenlemesi de şartlı tehdit ile cebir suçlarının morfolojik açıdan ne denli birbirine yakın mahiyette olduğunun kanun yapma tekniği bakımından açık bir tezahürüdür. Gerçekten, her iki kanun koyucu da “şart” unsurunu cebir ve tehdit suçları için ayrı ayrı düzenlemeye ihtiyaç duymayacak kadar her iki suç bakımından müşterek bir unsur addetmektedir.

Şartlı tehdit suçuna ilişkin İtalyan düzenlemesi bakımından özellikle altı çizilmesi gereken ikinci husus, tehdidin konusudur. İtalyan mevzuatında, görüldüğü gibi, basit tehdidin içeriği “haksız yere zarar” iken; şartlı tehdidin içeriği, haksız zarara kıyasla çok daha ağır ve bu nedenle daha dar kapsamlı bir

è fatta in uno dei modi indicati nell'articolo 339.”, Belirtmek gerekir ki, maddenin birinci ve ikinci fıkrası 2013'te kabul edilen kanun hükmünde kararnamele değişikliğe uğramış, suçun kovuşturulma şekline ilişkin istisnayı içeren üçüncü fıkrası ise maddeye 2018'de kabul edilen bir kanun hükmünde kararnameyle eklenmiştir. *“(1) Comma così modificato dall'art. 1, comma 2-ter, D.L. 14 agosto 2013, n. 93, convertito, con modificazioni, dalla L. 15 ottobre 2013, n. 119. (2) Comma così modificato dall'art. 1, comma 1, lett. a), D.Lgs. 10 aprile 2018, n. 36. (3) Comma aggiunto dall'art. 1, comma 1, lett. b), D.Lgs. 10 aprile 2018, n. 36.)”*, Articolo 612, Codice Penale, Altalex, <https://www.altalex.com/>, Erişim Tarihi 5 Ocak 2023.

¹¹⁸ *“Chiunque usa violenza o minaccia per costringere o determinare altri a commettere un fatto costituente reato è punito con la reclusione fino a cinque anni. La pena è aumentata se concorrono le condizioni prevedute dall'articolo 339.”*, Articolo 611, Codice Penale, Altalex, <https://www.altalex.com/>, Erişim Tarihi 5 Ocak 2023.

kavram olan kanunun suç saydığı davranışlardan ibarettir. Dolayısıyla, İtalyan kanun koyucu, hem şartlı tehdidi basit tehditten ayırarak tanımlamış, hem bu ayrımın iki tehdit tipinin içeriği bakımından da geçerli olması gerektiğini öngörmüş, hem de şartlı tehdit ile cebir suçlarını aynı maddede aynı şart unsuru çerçevesinde düzenlemeyi tercih etmiştir. Sözü edilen üç özellik bir bütün olarak, şartlı tehdit açısından İtalyan düzenlemesinin, gerek 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'ndan gerekse Fransız Ceza Kanunu'ndan ayırt edilmesini sağlamaktadır.

Öte yandan İtalyan mevzuatında şartlı tehdit suçu için basit tehdit suçuna kıyasla çok daha ağır bir yaptırım öngörülmüş olması dikkate şayandır. Hakikaten, İtalyan Ceza Kanunu'na göre, basit tehdidin yaptırımı, 1032 Euro'ya kadar adli para cezasından ibaretken, şartlı tehdidin yaptırımının türü sadece hapis cezası, bu cezanın da üst sınırı beş yıldır. İki suçun yaptırımı arasındaki büyük farkın Fransız Ceza Kanunu'ndaki duruma benzediği görülmektedir. Hatta İtalyan düzenlemesinde iki suçun yaptırımlarının türünün dahi farklı olduğu göz önünde bulundurulursa, Fransız düzenlemesinden çok daha belirgin bir fark olduğu takdir edilebilir.

V. 5237 SAYILI TÜRK CEZA KANUNU ÇERÇEVESİNDE

Öncelikle belirtmek gerekir ki, kayda değer bir yenilik olarak tehdit türleri arasında ayrımı ortadan kaldıran¹¹⁹ 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda “şartlı tehdit” olarak adlandırılabilir bağımsız bir suç yoktur¹²⁰. Keza bu kanunda tehdit suçunun “şartlı tehdit” olarak tavsif edilebilecek daha fazla cezayı gerektiren bir nitelikli hali de bulunmamaktadır. Bununla beraber bazı yazarların, 5237 sayılı Kanun'un 106. maddesinde düzenlenen tehdit suçunun failin mağdurdan belli şekilde davranmasını talep etmesini ve bu nedenle mağdurun bir ikileme düşmesini gerektirdiği kanaatinde olduğu ileri sürülmektedir¹²¹. Buna göre, 5237 sayılı Kanun bağlamında tehdit tehlike suçu olmakla beraber tıpkı cebir suçu gibi “*mağdurun iradesi*”ni etkilemekte, onu bir davranışta ya da “*tolerans*”ta bulunmaya icbar etmektedir¹²². Gerçekten, madde gerekçesinde de “*kişi, tehdit konusu tecavüzün ileride vuku bulacağı beyanıyla korkutularak, belli bir davranışta bulunmaya zorlanmaktadır*” ifadelerine yer verildiği

¹¹⁹ Süreyya Başlı, *5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nda Hürriyete Karşı İşlenen Suçlardan Tehdit ve Cebir Suçu* (Adalet Yayınları 2016) 29-30; Ali Parlar ve Eray Utku, *Türk Ceza Kanunu'nda Tehdit, Konut Dokunulmazlığının İhlali ve Mala Zarar Verme Suçları* (Aristo Yayınları 2018) 25; Egemenoglu (n 53) 63; Yokuş Sevik (n 34) 419; Artuk, Gökçen, Alşahin ve Çakır (n 33) 338.

¹²⁰ Yıldız (n 12) 10.

¹²¹ Yokuş Sevik (n 34) 419, 23 numaralı dipnot; Özen (n 38) 427, 9 numaralı dipnot.

¹²² Soyaslan (n 5) 271.

görülmektedir¹²³. Ne var ki 106. maddedeki suççu şartlı tehdide indirgeyen görüş oldukça eleştiriye açıktır¹²⁴. Mevcut düzenleme çerçevesinde failin, mağduru korkuturken, yalnızca, “*bu işin ucunda ölüm de olsa...*”, “*sizi yakacağım, evinizi mahvedeceğim*”¹²⁵, “*sizi mermi manyağı yapacağım*”, “*kan çıkacak*”¹²⁶ gibi ifadeler kullanmasına karşılık, ondan belli bir şekilde davranmasını talep etmemesi halinde yine tehdit suçu oluşmaktadır¹²⁷. Diğer taraftan, 5237 sayılı Kanun’da şartlı tehdidin düzenlenmemiş olması, elbette, şartlı tehdit davranışının cezalandırılmadığını değil, 5237 sayılı Kanun’da düzenlenen tehdidin şarta bağlı olarak cereyan etmesinin zarurî olmadığını ifade eder¹²⁸. O halde 5237 sayılı Kanun’da hem basit tehdidi, hem de şartlı tehdidi kapsayan tek bir hüküm bulunduğu açıktır¹²⁹.

5237 sayılı Kanun’da soyut (basit) ve şartlı tehdit şeklinde bir ayırımın yapılmaması, kanun koyucunun “tehdit” davranışına yüklediği anlamın niteliğiyle doğrudan ilgilidir¹³⁰. Kanun koyucu artık bir suç tipi olarak tehdidi başka bir davranışa yönelik, ikincil, araçsal bir davranış olarak değil; bizatihi, işlenmesi asıl olarak amaçlanan, birincil nitelikte bir davranış olarak değerlendirmektedir¹³¹. Bu itibarla yeni sistemde tehdidin söz konusu hüküm çerçevesinde “*araç fiil*” vasfının değil, “*amaç fiil*” vasfının esas alındığı söylenebilir¹³². Neticede yürürlükteki Türk ceza hukuku bakımından “*şartlı tehdit suçu*”ndan değil, ancak “*tehdit suçunun bir şarta bağlı olarak işlenmesi*”nden söz edilebilir.

Kanun koyucunun yeni Türk Ceza Kanunu’nda şartlı tehdide yer vermeme yönünde tercihte bulunması ve bu tercihin olası sebepleri, üzerinde durulması gereken bir husustur. Bu bağlamda, 106. maddenin madde gerekçesinde tehdidin tek başına, müstakil bir suç olarak düzenlendiği, şayet tehdit işlevsel, belli

¹²³ Artuk, Gökçen, Alşahin ve Çakır (n 33) 339.

¹²⁴ Özen (n 38) 427, 9 numaralı dipnot.

¹²⁵ Yargıtay 4. Ceza Dairesi, E. 18805, K. 8848, 12.07.2005, Yargıtay 4. Ceza Dairesi, E. 2003/19685, K. 2005/9563, 19.07.2005, www.kazanci.com.tr’den aktaran Özbek, Doğan ve Bacaksız (n 14) 410, 7 numaralı dipnot.

¹²⁶ Yargıtay 4. Ceza Dairesi, E. 876, K. 13288, 03.07.2006, Yargıtay 4. Ceza Dairesi, E. 12641, K. 12498, 15.06.2006, Ali Parlar ve Muzaffer Hatipoğlu, *5237 sayılı Türk Ceza Kanunu Yorumu*, (Cilt I, Ankara 2007) 880’den aktaran Özbek, Doğan ve Bacaksız (n 14) 410, 7 numaralı dipnot.

¹²⁷ Özbek, Doğan ve Bacaksız (n 14) 411.

¹²⁸ Özen (n 38) 432; Yokuş Sevik (n 34) 419.

¹²⁹ Egemenoğlu (n 53) 63; Artuk, Gökçen, Alşahin ve Çakır (n 33) 339; Tezcan, Erdem ve Önok (n 6) 513; Özbek, Doğan ve Bacaksız (n 14) 411.

¹³⁰ Mahmut Koca ve İlhan Üzülmöz, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler* (5. Baskı, Adalet Yayınları 2018) 390.

¹³¹ Koca ve Üzülmöz (n 130) 390.

¹³² Üzülmöz (n 70) 76.

bir maksada yönelik olup başka bir suçun unsuru olduğu takdirde bu maddenin tatbik edilemeyeceği, failin belli bir isteğinin (şartının) sağlanmamış olmasına bağlı bir ihlalin aslında saldırının önceden mağdura bildirilmesini içerdiği vurgulanmaktadır¹³³. Gerekçede olduğu belirtilen bu açıklamalar, söz konusu 106. maddenin esasen 765 sayılı Kanun'un 188. maddesindeki suça tekabül ettiğinin bir göstergesi olarak değerlendirilmektedir¹³⁴. O halde istek (şart) içermeyen, yalnızca korkutmadan ibaret bir tehdidin, irade kabiliyetini zorlama yoluyla etkilememesi sebebiyle, 106. madde kapsamında değerlendirilmemesi; fakat fiilin yapısına göre, örneğin korkutmanın psikolojik sonuçlar yaratan bir müessir fiil oluşturması dolayısıyla kasten yaralama olarak değerlendirilmesi gerektiği ileri sürülebilir¹³⁵. Özellikle 5237 sayılı Kanun'daki tehdit düzenlemesinin hakiki mahiyetine ve basit tehdit-şartlı tehdit ayırımına ilişkin tartışmalar bakımından, kendi içinde tutarlı olan bu yaklaşım önem arz etmektedir.

Kanun'un 106. maddesinin ilk fıkrasında düzenlenen tehdit suçunun temel şeklinde "*bir başkasını, kendisinin veya yakınının hayatına, vücut veya cinsel dokunulmazlığına yönelik bir saldırı gerçekleştireceğinden*" ya da "*malvarlığı itibarıyla büyük bir zarara uğratacağından veya sair bir kötülük edeceğinden bahisle tehdit*" yaptırım altına alınmıştır. Bu tanımdaki "*bir başkasını*" ibaresi tehdit suçunun ancak gerçek kişiye karşı işlenebileceğini göstermektedir. Tanımdaki "*kendisinin veya yakınının*" ibaresi ise yapılmakla korkutulan davranışın bizzat mağduru hedef almasının zorunlu olmadığına, mağdurun yakınlarını da hedef alabileceğine işaret etmektedir¹³⁶. Diğer yandan, "*hayatına, vücut veya cinsel dokunulmazlığına yönelik bir saldırı gerçekleştireceğinden*" ya da "*malvarlığı itibarıyla büyük bir zarara uğratacağından veya sair bir kötülük edeceğinden*" ibaresi suçla korunan hukuki değere ilişkin olup¹³⁷ tehdit suçunu oluşturan korkutmanın muhtevasının belli suçlarla ya da değerlerle sınırlı olmadığını göstermektedir¹³⁸. Nihayet, düzenlemedeki "*...bahisle tehdit*" ifadesi ise tehdit suçunu oluşturan davranışın doğrudan kendisini tarif etmektedir. Oysa "*şartlı tehdit*"teki "*şart*", tehdit suçunun ne mağdurunu, ne davranışın muhtevasını, ne de davranışın doğrudan kendisini ifade etmektedir. Gerçekte, "*şartlı tehdit*"teki "*şart*", korkutmanın yapısal biçimiyle ve aynı zamanda failin korkutma maksadı ile bu davranıştan kendi açısından beklediği çıkarla ilgilidir.

Kanun'un 106. maddesinin ikinci fıkrasında ise tehdit suçunun nitelikli halleri düzenlenmiştir. Bunlar suçun "*silahla*", "*kişinin kendisini tanınamayacak*

¹³³ Koca ve Üzülmöz (n 130) 393.

¹³⁴ Koca ve Üzülmöz (n 130) 393.

¹³⁵ Koca ve Üzülmöz (n 130) 393.

¹³⁶ Özbek, Doğan ve Bacaksız (n 14) 410.

¹³⁷ Tezcan, Erdem ve Önok (n 6) 518.

¹³⁸ Özbek, Doğan ve Bacaksız (n 14) 411.

bir hale koyması suretiyle”, “*imzasız mektupla veya özel işaretlerle*”, “*birden fazla kişi tarafından birlikte*” ya da “*var olan veya var sayılan suç örgütlerinin oluşturdukları korkutucu güçten yararlanılarak*” icrasından ibarettir. Bu düzenleme çerçevesinde suçun “*silahla*” işlenmesi, sadece suçta kullanılan araçla ilişkindir. Keza, düzenlemedeki “*kişinin kendisini tanınmayacak bir hale koyması suretiyle*” ve “*imzasız mektupla veya özel işaretlerle*” ibareleri suçun münhasıran failin kendisini gizlemesine bağlı olarak artan endişe verici özelliği ve ağırlığına dairedir. Son olarak “*var olan veya var sayılan suç örgütlerinin oluşturdukları korkutucu güçten yararlanılarak*” ibaresi ise yine davranışın endişe verici özelliği ve ağırlığıyla ilgili olup bu kez söz konusu korkutucu özellik failin kendini gizlemesinden değil, varsayımsal ve dışsal bir özellikten kaynaklanmaktadır. Ne var ki, “*şartlı tehdit*”teki “*şart*”, suçta kullanılan araçla bağlantılı bir unsur olmadığı gibi failin kimliğini gizlemesinden veya varsayımsal/dışsal bir etmeden kaynaklanan bir unsur da değildir. Dolayısıyla, yürürlükteki hukuk açısından gerek tehdit suçunun temel şeklinde gerekse nitelikleri hallerinde “*şartlı tehdit*”in kendine özgü, ayırt edici yönüne dair herhangi bir özel düzenleme bulunmamaktadır.

Kanun koyucunun 5237 sayılı Kanun’la basit tehdit-şartlı tehdit ayrımını ortadan kaldırmasının hukuki mantığı, tehdidin zaten ekseriyetle bir talebe, şarta bağlı olarak işlendiği gerekçesiyle açıklanmaktadır¹³⁹. Ancak tehdidin her ne kadar yaygın bir türü olsa da bir şarta bağlı tutulmasının kanunda nitelikli hal olarak düzenlenmemesi, mağduru baskı altına alan bir şey yapma ya da yapmama mecburiyetinin yarattığı hukuka aykırılığın daha fazla olduğu gerçeği karşısında düşündürücüdür.

O halde yürürlükteki hukuk bakımından tehdidin şartlı olarak işlenmesinin şartsız olarak işlenmesinden farklı bir hukuki sonuç yaratıp yaratmadığı ve eğer fark varsa bunun ne şekilde tezahür edeceği sorunu üzerinde durmak gerekir. Şartlı tehdit kavramına ilişkin kısımda izah ettiğimiz üzere, şartlı olarak işlenen tehdit, genel olarak tehdidin çok yaygın bir biçimidir. Keza şartlı tehdit basit tehdiye göre suçun işlenmiş biçimi ve meydana getirdiği tehlike bakımından çok daha ağır, mağduru iç huzuru ve irade hürriyeti bakımından daha büyük bir kısıtlama ve tehlike yaratabilecek niteliktedir. Şartlı olarak işlenen tehdidin söz konusu özgül ağırlığının ise kanuni bir dayanak olarak 5237 sayılı Kanun’un “*cezanın belirlenmesi*” başlıklı 61. maddesi çerçevesinde gözetilmesi gerektiği açıktır¹⁴⁰. Bu durumda, tehdit suçuna ilişkin yargılamalarda şartlı tehdidin basit tehdiye kıyasla daha ağır bir fiil oluşunun hâkim tarafından cezanın tayininde dikkate alınması, tehdit suçu için öngörülen cezanın üst sınırına yaklaşılmak suretiyle karar verilmesi gerekir¹⁴¹.

¹³⁹ Artuk, Gökçen, Alşahin ve Çakır (n 33) 339.

¹⁴⁰ Özbek, Doğan ve Bacaksız (n 14) 411.

¹⁴¹ Yokuş Sevik (n 34) 419; Yıldız (n 12) 20.

Tehdidin talep (şart) içermesi, söz konusu 61. maddedeki hangi husus bakımından değerlendirilecektir? Bu sorunun yanıtlanması, şartlı tehditteki şartın hukuki mahiyeti hakkında hangi görüşün benimsendiğine bağlıdır. Şayet, şartlı tehditteki şart manevi unsuru kapsamında değerlendirilirse, “*failin amacı ve saiki*” kıstası çerçevesinde göz önünde bulundurulacaktır (m. 61/1-g)¹⁴². Fakat aşağıdaki başlık altında arz edeceğimiz sebepler dolayısıyla, kanaatimizce, şartlı tehditteki şart, maddi unsur kapsamında değerlendirilmesi gerektiğinden, “*suçun işleniş biçimi*” (m. 61/1-a) ve “*meydana gelen tehlikenin ağırlığı*” (m. 61/1-e) kıstasları bağlamında dikkate alınmalıdır.

VI. “ŞARTLITEHDİT” DAVRANIŞINDAKİ “ŞART” IN HUKUKİ MAHİYETİ

En genel ifadeyle, tehdit suçunun bir şarta bağlı olarak işlenmesinde, “şart” olgusu oldukça kendine özgü bir mahiyettedir. Bu bağlamda şart, bir yandan failin maksadıyla ilgili gibi görünürken, bir yandan da failin mağdura ilettiği mesajın bir parçasıdır. Dolayısıyla, şartlı tehditteki şart unsurunun hangi hukuki kavram altında değerlendirilmesi gerektiği konusunda başlıca iki görüşün ileri sürülmesi mümkündür.

Bir açıdan, şart (talep) olgusunun, şartlı tehdit suçunun manevi unsuru kapsamında değerlendirilmesi gerektiği iddia edilebilir. Bu bağlamda, benzer yapıdaki cebir suçunda olduğu gibi, baskın görüş olarak¹⁴³, şart unsurundan dolayı şartlı tehdit davranışının da ancak özel kastla işlenebileceği söylenebilir. Gerçekten, mevcut kanuni düzenlemeler çerçevesinde cebir ile tehdit suçlarını ayırt eden unsurlardan “*bir şeyi yapması veya yapmaması ya da kendisine yapması için müsaade etmesi*” ifadesinin “saik” olarak değerlendirildiğine rastlanmaktadır¹⁴⁴.

Bu bağlamda ilk olarak, failin mağdurdan onu korkutmak suretiyle, etkin yahut edilgen, belli bir şekilde davranmasını istediği hallerde; kuşkusuz, failin mağdurdan talep ettiği davranış şeklini öngörmemesi ve onun icrasını arzu etmemesi düşünülemez. Genel olarak, suç teşkil etsin ya da etmesin, bir kişinin başka bir kişiden talep ettiği herhangi bir eylem varsa, o kişi söz konusu eylemi, eşyanın tabiatı gereği bilir ve ister. O halde tehdit bağlamında talep olarak da adlandırılacak şartın, failin kastı kapsamında değerlendirilmesi gereken bir husus olduğu söylenebilir. Esasen bu noktaya kadar, şartın mahiyetiyle ilgili ileri sürülebilecek iki görüşün belirgin çatıştığı söylenemez. Ancak şartın yalnızca kast kapsamında bir olgu değil, aynı zamanda işlenen suçla failin yöneldiği bir hedef veya gaye niteliğinde olduğu kabul edilmesi, söz ko-

¹⁴² Özbek, Doğan ve Bacaksız (n 14) 411.

¹⁴³ Tezcan, Erdem ve Önok (n 6) 554.

¹⁴⁴ Küçüktaşdemir (n 11) 60.

nusu iki görüşün çatıştığı düşünce zemininin başlangıcını oluşturmaktadır. Bu doğrultuda şartın aynı zamanda bir saik olduğu varsayılırsa müstakil bir “şartlı tehdit suçu”na yer vermeyen yürürlükteki hukuk bakımından da tehdidin şartlı olarak işlenmesi 5237 sayılı Kanun’un 61. maddesi bakımından “*failin amacı ve saiki*” kapsamında değerlendirilecektir¹⁴⁵. Ayrıca, söz konusu düşünce tarzında daha da ileriye gidilerek, şartın kast kapsamındaki bir olgu olmasının yanı sıra “aynı zamanda” bir hedef veya gaye değil; “yalnızca” hedef veya gayeden ibaret olduğu ileri sürülürse söz konusu iki görüşün bağdaştırılması mümkün olmaz. Bu doğrultuda, failin söz konusu talebinin, hayatın doğal akışı içerisinde ve günlük anlamıyla bir maksat veya niyete tekabül etmediğini söylemek güçtür. O halde, bu görüş çerçevesinde, şartın, şartlı tehdit suçunun yalnızca manevi unsuru kapsamında değerlendirilmesi gereken bir özel kast unsuru oluşturduğu savunulabilir.

Bir başka açıdan, şartlı tehdit suçundaki şart, özel kast mahiyetinde değil, esas olarak failin mağdura ilettiği mesajın içeriğinin zorunlu bir parçasıdır. Bu yönüyle, tıpkı cebir suçunda olduğu gibi, failin mağdura yönelttiği bir davranışı yapma, yapmama veya yapılmasına izin verme yönündeki talepler/emirler aslında “*fil unsurunun görünüş biçimleri*”dir¹⁴⁶. Şart (talep), tehdit bakımından failin mağdura karşı öfkelenmesi¹⁴⁷ ya da kıskançlık duyması gibi bir saik değildir. O halde şartın amaç ya da saik teşkil ettiği¹⁴⁸ değil, bilakis maddi anlamda tehdit davranışının bir unsuru söylenebilir. Genel kast zaten maddi unsur kapsamında yer alan söz konusu zorlama mahiyetindeki şartı/talebi/emri içerdiğine göre, ayrıca özel kastın gerekli olduğu söylenemez¹⁴⁹. Nitekim Yargıtay, mevcut düzenleme çerçevesinde şartlı-şartsız ayrımı yapmaksızın bir bütün olarak tehdit suçunda saikin önemsiz olduğunu ve suçun teşekkülü için genel kastın yeterli olduğunu vurgulamaktadır¹⁵⁰. Dolayısıyla,

¹⁴⁵ Özbek, Doğan ve Bacaksız (n 14) 411.

¹⁴⁶ Tezcan, Erdem ve Önok (n 6) 554.

¹⁴⁷ “*Tehdit suçunun oluşması bakımından, tehdidin objektif olarak korkutucu ve ciddi bir nitelikte bulunmasının yeterli olduğu, bu sözlerin somut olayda muhatap üzerinde etkili olup olmamasına bağlı olmayıp, öfkenin suç kastını ortadan kaldırmayacağı ve bu suçta tasarlama ögesinin de aranmadığı gözetilmeden ‘sözlerin kızgınlıkla söylendiği’ biçimindeki yasal olmayan gerekçeyle beraat kararı verilmesi, Yasaya aykırıdır.*”, Yargıtay 4. Ceza Dairesi, E. 2004/8519, K. 2006/7901, 21.03.2006, www.kazanci.com.tr’den aktaran Özbek, Doğan ve Bacaksız (n 14) 412, 19 numaralı dipnot.

¹⁴⁸ Özbek, Doğan ve Bacaksız (n 14) 411.

¹⁴⁹ Tezcan, Erdem ve Önok (n 6) 554.

¹⁵⁰ “*Tehdit fiili, kişinin ruh dinginliğini bozan, iç huzurunu, bilinç ve irade özgürlüğünü ihlal eden bir olgudur. Tehdit suçunun manevi ögesi genel kasttan ibaret olup suçun yasal tanımındaki unsurların bilerek ve istenerek işlenmesini ifade eder. Olayda tasarlamanın varlığı aranmadığı gibi, saikin de önemi yoktur. ‘Sanığın tehdit sözlerini, kavga sırasında sinirle fevren söylediği ve yüklenen suç açısından kast ve taksirin bulunmadığı’ biçimindeki*

şartlı olarak işlenen tehdit de dâhil, tehdit suçunda cebir suçunda olduğu gibi, “zorlayıcı davranışın temelinde yatan uzak amaç (saik)” suçun/davranışın manevi unsuru bakımından dikkate alınamaz¹⁵¹. Örneğin, fail, mağdurun arsasını, ona ekonomik olarak daha fazla gelir sağlaması amacıyla daha yüksek fiyat-tan sattırmak için tehdit uygularsa, şartlı tehdit davranışı yine oluşacaktır. Zira şartın koşulması/talebin iletilmesi, maddi unsur kapsamında bir olgu olarak zaten genel kast kapsamında ve gerçekleşmiş durumdadır. Failin tehdidi kendince iyi bir maksatla (saikle) yapması, tehdit mesajıyla birlikte ilettiği emri/koşulu yine kendince iyi görünen bir maksatla belirlemesi şartlı tehdit davranışının oluşmasını engellemeyecektir. Şart unsurunu içeren cebir için de geçerli olan bu hususların hepsi, kuşkusuz, aynı mahiyetteki şartlı tehdit ve tehdidin bu türündeki şart unsuru bakımından da geçerlidir.

Yukarıda belirtildiği üzere, failin mağdura ilettiği mesajda olmazsa olmaz iki öge bulunmaktadır. Bunlardan ilki, mağdura (ya da yakınına) şu veya bu şekilde bir zarar verileceğine dair bir korkutmadır. Ögelerin ikincisi ise bu korkutmanın konusu olan zararın ancak mağdurun belli bir davranışı gerçekleştirmesi ya da gerçekleştirmemesi halinde ortaya çıkacağından bahisle iletilen bir taleptir. Tehdit suçunu oluşturan asıl somut davranış, mağdura kanunda tanımlandığı şekilde bir mesaj iletilmesi olduğuna göre ve bu mesaj sözü edilen iki ögeyi kapsadığına göre, şartlı tehdit fiilindeki şart (talep); esasen manevi unsur kapsamında değil, maddi unsur kapsamında değerlendirilmek durumundadır.

Her iki görüşü birlikte değerlendirmek gerekirse, öncelikle maddi unsur ile manevi unsuru birbirinden ayıran kıstas üzerinde durmak gerekir. “Cismanilik” (*matérialité*) olarak da adlandırılan maddi unsur, suçun görünür, anlaşılır, açık, deyiş yerindeyse “okunabilir” boyutunu (*lisibilité de l’infraction*) temsil eder¹⁵². Bu yönüyle maddi unsur “dış âlemde bir değişiklik meydana getirmeye yönelmiş müsbet veya menfi bir hareket” olarak fiilin kendisini¹⁵³, hareket, netice ve illiyet bağıını ifade etmektedir¹⁵⁴. Manevi unsur ise suçun subjektif boyutu olarak failin işlediği fiile dair “bir değer yargısının verilebilmesi”ni¹⁵⁵, kast veya taksir şeklinde olabilecek “fiil ile fail arasındaki psikolojik bağ”ı ifade

yasal olmayan gerekçe ile sanığın beraatine karar verilmesi hukuka aykırıdır.”, Yargıtay 4. Ceza Dairesi, E. 2008/14673, K. 2010/11147, 08.06.2010, www.kazanci.com.tr’den aktaran Özbek, Doğan ve Bacaksız (n 14) 411, 15 numaralı dipnot.

¹⁵¹ Tezcan, Erdem ve Önok (n 6) 554.

¹⁵² Yves Mayaud, *Droit pénal général* (4e édition, Presses Universitaires de France 2013) 187.

¹⁵³ Sulhi Dönmezer ve Sahir Erman, *Nazarî ve Tatbikî Ceza Hukuku* (Cilt II, 14. Baskı, Der Yayınları 2019) 77.

¹⁵⁴ Nur Centel, Hamide Zafer ve Özlem Çakmut, *Türk Ceza Hukukuna Giriş* (11. Baskı, Beta Yayınları 2020) 240.

¹⁵⁵ Dönmezer ve Erman (n 148) 383-385.

etmektedir¹⁵⁶. Bu itibarla manevi unsur, deyiş yerindeyse, şuur, farkındalığa, olumsuz niyete ve suça ilişkin kusura ve kasta ilişkin iken; maddi unsur, dışa yansıtılan olgulara veya davranışlara ilişkindir¹⁵⁷. O halde, şu ya da bu şekilde, failin kanunla tanımlanan somut davranışında yer alan her olgu maddi unsur kapsamında; buna karşılık, bu davranışın maddi, edimsel içeriği dışında kalan ve münhasıran failin davranışına dair varsayılmış zihinsel tutumuyla ilgili olan hususlar manevi unsur kapsamında değerlendirilmelidir.

Kanaatimizce, şartlı tehdit fiilindeki şart olgusu açıkça maddi unsur kapsamında ele alınmalıdır. Zira söz konusu “şart”ın sadece bir değer yargısından, psikolojik bağdan, zihinsel tutumdan, niyet, gaye veya maksattan ibaret olmadığı açıktır. Şart, bilakis, tehdit failinin mağdura yönelttiği, maddi ve edimsel olarak ortaya konması ve iletmesi gereken bir emir veya taleptir. O halde, şart olgusunun salt failin zihnindeki bir amaca indirgenememesi ve özü itibarıyla mağdura somut olarak yöneltilen bir talep teşkil etmesi göz önünde bulundurulduğunda manevi unsur kapsamında değerlendirilmesi yerinde olmayacaktır.

SONUÇ

Tehdit ve şartlı tehdit kavramlarının hukuki tanımları, özellikle çeşitli ceza kanunlarındaki düzenleme biçimleri ve doktrindeki görüşler çerçevesinde belirsizlikten uzak bir şekilde yapılabilir. Kanaatimizce bir suç tipi olarak tehdit, yukarıda belirttiğimiz gibi, “bir başkasını, sözlü, yazılı, görüntülü ya da başka bir surette, ceza kanununun kişilere karşı suçlar kısmında düzenlenen suçlardan herhangi birini oluşturan davranışı kendisine karşı işlemekle korkutmak” olarak tanımlanmalıdır. Ancak yürürlükteki Türk ceza hukuku çerçevesinde, 5237 sayılı Kanun’daki mevcut düzenleme uyarınca bir tanım yapmak gerekirse, tehdit, bir başkasını, sözlü, yazılı, görüntülü ya da başka bir surette, kendisinin veya yakınının hayatına, vücut veya cinsel dokunulmazlığına yönelik ya da malvarlığı itibarıyla büyük bir zarar oluşturacak saldırıyı veya herhangi bir hukuka aykırı davranışı işlemekle korkutmak olarak tanımlanabilir.

“Şartlı tehdit” yürürlükteki Türk ceza hukuku bakımından geçerli bir kavram olmamakla beraber, gerek mülga 765 sayılı Türk Ceza Kanunu’nda, gerekse yürürlükteki Fransız ve İtalyan Ceza Kanunları’nda ayrıca düzenlenmiş bir suç tipi oluşturmaktadır. Kaldı ki, yürürlükteki Türk ceza hukuku bakımından da 5237 sayılı Kanun’un 106. maddesindeki suçun bir şarta bağlı olarak işlenmesi teorik olarak mümkün olduğu gibi uygulamada da suçun yaygın işlenme biçimlerinden birini oluşturmaktadır. Bu bağlamda, şartlı tehdidi bağımsız bir suç tipi olarak öngören çeşitli ceza kanunlarının, doktrindeki muhtelif görüşlerin ve şartlı tehditle benzer yapıdaki cebir suçuna ilişkin tanımlardaki

¹⁵⁶ Centel, Zafer ve Çakmut (n 149) 359.

¹⁵⁷ Bernard Bouloc, *Droit pénal général* (24e édition, Éditions Dalloz 2015) 213.

şart (talep) tariflerinin ışığında bu kavramı şu şekilde tanımlayabiliriz: Şartlı tehdit, “bir başkasını, sözlü, yazılı, görüntülü ya da başka bir surette, *bir şeyi yapmasına veya yapmamasına ya da kendisinin yapmasına müsaade etmesine yönelik zorlama içeren bir taleple, ceza kanununun kişilere karşı suçlar kısmında düzenlenen suçlardan herhangi birini oluşturan davranışı kendisine karşı işlemekle korkutmak*”tır.

Şartlı tehdit davranışında şart olgusunun, kanunlarda “zorlamak için” ve benzeri mahiyette amaç olarak yorumlanabilecek ifadelerle tanımlanması yüzdünden; şartın suçun manevi unsuru kapsamında, özel kastı oluşturduğu görüşüne katılmıyoruz. Zira tehdit davranışındaki şart, failin zihnindeki bir saik addedilmemesi icap eden, tıpkı korkutma mesajı gibi sözlü, yazılı, görsel ya da başka bir vasıtayla somutlaştırarak mağdura iletmesi gereken bir talep mesajı teşkil etmektedir. Bir başka deyişle, tehdit davranışını oluşturan iletinin içindeki korkutma, nasıl ki “korkutmak için” bir davranış olduğu gerekçesiyle özel kast olarak telakki edilemezse; aynı iletide yer alan, mağduru belli bir şekilde davranmaya ya da davranmamaya zorlayıcı şart yahut talep de özel kast olarak telakki edilemez. O halde şartlı tehditteki şartın maddi unsur kapsamında değerlendirilmesi gerektiği aşikârdır.

Nihayet, şartlı tehdit davranışının bağımsız bir suç olarak düzenlenmesi isabetli olacaktır. Bunun başlıca sebepleri, yukarıda arz edildiği gibi, şartlı tehdidin genel anlamıyla tehdit davranışının çok yaygın bir uygulanma biçimi olması ve suçla ağırlığı bakımından genel mahiyetteki tehdit suçuna kıyasla daha ağır cezalandırılması gereken bir davranış olmasıdır. Gerçekten, şartlı tehdit, içerdiği başkasını belli bir şekilde davranmaya ya da davranmamaya zorlama mahiyetindeki talep unsuru dolayısıyla basit tehdide kıyasla bireyin iç huzuruna ve istediği şekilde davranma özgürlüğüne daha ağır bir şekilde zarar verecek niteliktedir. Bu bağlamda, şartlı tehdit davranışının, basit tehditten daha ağır bir yaptırımla karşılanacak biçimde, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’na “şartlı tehdit” başlığıyla 106/A maddesi olarak aşağıdaki şekilde müstakil bir suç halinde dâhil edilmesini öneriyoruz:

Şartlı tehdit

Madde 106/A-

(1) Bir başkasını, sözlü, yazılı, görüntülü ya da başka bir surette, bir şeyi yapması veya yapmaması ya da kendisinin yapmasına müsaade etmesine yönelik zorlama içeren bir taleple, ceza kanununun kişilere karşı suçlar kısmında düzenlenen suçlardan herhangi birini oluşturan davranışı kendisine karşı işlemekle korkutan kişi iki yıldan beş yıla kadar hapis ve beş bin günden on bin güne kadar adli para cezasıyla cezalandırılır.

(2) *Şartlı tehdit suçunun bu Kanun'un 106. maddesinin ikinci fıkrasında gösterilen şekillerden biriyle işlenmesi halinde ceza yarısından bir katına kadar artırılır.*

Son olarak, Kanun'un tehdit suçlarına ilişkin düzenlemelerinin bütünlüğünü sağlamak amacıyla, 106. maddenin başlığının "basit tehdit" olarak değiştirilmesi ve bu maddedeki tehdit suçu tanımının da yukarıda önerilen maddenin ilk fıkrasındaki tanım dikkate alınarak yeniden düzenlenmesi yerinde olacaktır.

BİBLİYOGRAFYA

André C, *Droit pénal spécial* (2e édition, Éditions Dalloz 2013).

Artuk ME, Gökçen A, Alşahin ME ve Çakır K, *Ceza Hukuku Özel Hükümler* (17. Baskı, Adalet Yayınları 2018).

Başlı S, *5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nda Hürriyete Karşı İşlenen Suçlardan Tehdit ve Cebir Suçu* (Adalet Yayınları 2016).

Batuhan H ve Grünberg T, *Modern Mantık* (3. Baskı, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Yayınları 1984).

Bouloc Bernard, *Droit pénal général* (24e édition, Éditions Dalloz 2015).

Centel N, Zafer H ve Çakmut Ö, *Türk Ceza Hukukuna Giriş* (11. Baskı, Beta Yayınları 2020).

Code pénal, Légifrance, <https://www.legifrance.gouv.fr>, Erişim Tarihi 2 Ocak 2023.

Codice Penale, Altalex, <https://www.altalex.com/>, Erişim Tarihi 5 Ocak 2023.

Çınar AR, *Tehdit Suçu* (Turhan Kitabevi Yayınları 2002).

Dönmezer S ve Erman S, *Nazarî ve Tatbikî Ceza Hukuku* (Cilt II, 14. Baskı, Der Yayınları 2019).

Egemenoğlu A, 'Yargıtay Kararları Işığında 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nda Tehdit Suçu (m. 106)' (2017) Cilt IV (Sayı 1) İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 59-102.

Encyclopaedia Britannica, Inc., *Ana Britannica: Genel Kültür Ansiklopedisi* (Cilt 29, Ana Yayıncılık 1994).

Erem F, 'Tehdit ve Cebir Kullanma Suçu' (1952) (Sayı 7) Adalet Dergisi 863-879.

Koca M ve Üzülmez İ, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler* (5. Baskı, Adalet Yayınları 2018).

Koca M ve Üzülmez İ, ‘Şartlı Tehdit Suçunda (TCK. m. 188) Koşul Ögesi-
ni Gerçekleştirmenin Yalnızca Mağdurun İradesine Bağlı Olması Şart mıdır?
(Karar İncelemesi)’ (2002) Cilt VI (Sayı 1-4) Atatürk Üniversitesi Erzincan
Hukuk Fakültesi Dergisi 197-210.

Küçüktaşdemir Ö, *Türk Ceza Hukukunda Maddi ve Manevi Cebir* (Seçkin Ya-
yınları 2012).

Larguier J, Conte P ve Fournier S, *Droit pénal spécial* (15e édition, Éditions
Daloz 2013).

Mayaud Y, *Droit pénal général* (4e édition, Presses Universitaires de France
2013).

Nişanyan S, *Nişanyan Sözlük: Çağdaş Türkçenin Etimolojisi* (2. Baskı, Libe-
rus Yayınları 2020).

Özbek VÖ, Doğan K ve Bacaksız P, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler* (17.
Baskı, Seçkin Yayınları 2022).

Özen M, *Ceza Hukuku Özel Hükümler Dersleri* (5. Baskı, Adalet Yayınları
2020).

Parlar A ve Utku E, *Türk Ceza Kanunu’nda Tehdit, Konut Dokunulmazlığının
İhlali ve Mala Zarar Verme Suçları* (Aristo Yayınları 2018).

Sami Ş, *Kâmûs-ı Türkî (Latin Harfleriyle)* (5. Baskı, İdeal Kültür&Yayıncılık
2017).

Soyaslan D, *Ceza Hukuku Özel Hükümler* (12. Baskı, Yetkin Yayınları 2018).

Sözüer A, ‘Tehdit Suçu’ (1994) Cilt LIV (Sayı 1-4) İstanbul Üniversitesi Hu-
kuk Fakültesi Mecmuası 125-146.

Şen E, *Yeni Türk Ceza Kanunu Yorumu* (Cilt I, Vedat Kitapçılık 2006).

Taner FG, ‘Türk Ceza Hukukunda Şantaj Suçu’ (2011) (Sayı 92) Türkiye Ba-
rolar Birliği Dergisi, 118-156.

Taneri G, *Hürriyete Karşı Suçlar* (Seçkin Yayınları 2020).

Tezcan D, Erdem MR ve Önok RM, *Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku* (20.
Baskı, Seçkin Yayınları 2022)

Toroslu N, *Ceza Hukuku Özel Kısım* (10. Baskı, Savaş Yayınevi 2019).

Türk Ceza Kanunu (mülga), Lexpera, <https://www.lexpera.com.tr>, Erişim Ta-
rihi 15 Ocak 2023.

Türk Dil Kurumu, Türkçe Sözlük (11. Baskı -Tıpkıbasım-, Türk Dil Kurumu
Yayınları 2019).

Üzülmez İ, *Yeni Türk Ceza Kanunu'nun Hürriyete Karşı İşlenen Suçlar Sistemi Çerçevesinde Tehdit, Şantaj ve Cebir Kullanma Suçları* (Turhan Kitabevi Yayınları 2007).

Yıldız AK, "Tehdit", *Özel Ceza Hukuku*, Cilt III, Hürriyete, Şerefe, Özel Hayata, Hayatın Gizli Alanına Karşı Suçlar (On İki Levha Yayınları 2018).

Yokuş Sevik H, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler* (3. Baskı, Adalet Yayınları 2020).

